

Ὁ ἍΓΙΟΣ ΜΙΚΗΤΑΣ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ
ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΩΝ ΣΕΡΡΩΝ

17-21

ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2015



ΕΠΙΣΗΜΗ ΥΠΟΔΟΧΗ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
17 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2015
ΩΡΑ 18.00

ΠΛΑΤΕΙΑ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ
ΣΕΡΡΩΝ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΣΕΡΡΩΝ ΚΑΙ ΝΙΓΡΙΤΗΣ
ΕΤΟΣ ΚΖ' - ΤΕΥΧΟΣ 259 - ΜΑΡΤΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2015

Περιεχόμενα

«Ο ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΗΤΑΣ
ὁ ἐν Σέρραις ἀθλήσας».
Διμηνιαίο Περιοδικό
Ἱερᾶς Μητροπόλεως
Σερρῶν καὶ Νιγρίτης,
ἐκδιδόμενο ὑπὸ τοῦ Ἐπικοινωνιακοῦ καὶ Μορφωτικοῦ Ἰδρύματος
«Ὁ Ἅγ. Νικήτας ὁ Νέος»,
προνοία καὶ ἐπιμελεία
τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου
Σερρῶν καὶ Νιγρίτης
κ.κ. ΘΕΟΛΟΓΟΥ.
Ἰδιοκτίτης:
Ἱερά Μητρόπολις Σερρῶν
καὶ Νιγρίτης.

Δ/ΝΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ
πρωτ. Ἰορδάνης Θεμελίδης
ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
Γεώργιος Μπακιρτζής
Παναγιώτης Παπαφράγκος
Παναγιώτης Σκαλτσής
Φιλοκτίμων Φάκας
Χαράλαμπος Χαραλαμπίδης
Διανέμεται δωρεάν.
Συνδρομές προαιρετικές.
Ἐπιστολές καὶ ἐμβάσματα:
Ἱερά Μητρόπολις Σερρῶν
& Νιγρίτης - 621 22 ΣΕΡΡΕΣ
Τηλ. 2321 0 68 100
Fax 2321 0 68 119
Τυπογραφείο «ΜΕΛΙΣΣΑ»,
Ἀσπροβάλτα Θεσ/νίκης
τηλ. 2397 0 23 313
Fax 2397 0 21 754

Εἰκόνα ἐξωφύλλου:

Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης
στή Μητρόπολή μας.

Τὰ ἐνυπόγραφα ἄρθρα ἐκφράζουν
ἀπόψεις τοῦ ἀρθρογράφου, γιὰ τίς
ὁποῖες καὶ φέρει ὁ ἴδιος τὴν εὐθύνη.

- Πατριαρχική Ἀπόδειξις ἐπὶ τῷ Ἁγίῳ Πάσχα.....51
- Σεβ. Μητροπολίτου Σερρῶν καὶ Νιγρίτης κ. Θεολόγου:
Πνευματικὴ Διδαχὴ ἐπὶ τῇ Λαμπροφύῳ Ἀναστάσει
τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰ. Χριστοῦ53
- Ἐγκύκλιος 229.....55
- Πρόγραμμα ἐπισήμων ἐπισκέψεως
τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου57
- Γεωργίου Στ. Μπακιρτζή: *Εἶχε τὴν ὁρμὴ καὶ τό μέτρο.
Ἦξερε νὰ ὑποχωρεῖ γιὰ νὰ προχωρεῖ
ὁ Κολοκοτρώνης*.....59
- Ἀπ. Δ. Ψαθά: Ὁ Ἅγ. Παῖσιος ὁ Ἁγιορείτης.....61
- Χριστὸς Ἄνεστη.....62
- Παναγιώτη Ἰ. Σκαλτσῆ: *Τὸ Πάσχα
στή λειτουργικὴ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας*.....63
- Ἀπόψεις καὶ Σχόλια.....67
- Θεολογικὲς ἀναφορές: *Φῶς, περισσότερο Φῶς*.....70
- Ἀσπασία Κακούρη: *Ἀναστάσιμος (ποίημα)*.....71
- Χρήστου Καραμάνη: *200 χρόνια νέας μεθόδου
Βυζαντινῆς Παρασημαντικῆς (Γ')*.....72
- Φιλοκτίμων Χ. Φάκας: *Λόγος Ἐπιμνημόσυνος
γιὰ τὸν Μακαριστὸ π. Εὐσέβιο Βίττη*.....75
- Κυριάκου Παπακυριάκου: *Κατάλογος καὶ Βιογραφίες
τῶν Μητροπολιτῶν Σερρῶν καὶ Νιγρίτης (Θ')*.....77
- *Ἐκκλησιαστικὲς Εἰδήσεις καὶ Χρονικά*.....81
- *Ἀπὸ τῆ Σοφία τῶν Πατέρων: Ὁ Χριστὸς νικητὴς
τοῦ θανάτου*87

Ἀσκητικὴ Γωνιά

Ἡ γνώση τοῦ Θεοῦ ἀποκτιέται μὲ τὴν πίστη καὶ
χωρὶς πίστη δὲν εἶναι δυνατό νὰ γνωρίσουμε τὸν
Θεό.

Ἅγ. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος

Γεννήτρια ὄλων τῶν κακῶν εἶναι ἡ ἡδονὴ καὶ ἡ
πονηρία. Ὅποιος τίς ἔχει μέσα του δὲν πρόκειται νὰ
ιδεῖ τὸν Κύριο.

Ἅγ. Ἰω. Σιναΐτης, Κλίμαξ, ΚΣΤ' 30

Στὴν ἀλήθεια διαλάμπει ἡ εὐγένεια, ἡ ἀθωότητα,
ἡ ἀπλότητα, ἡ καλοσύνη καὶ ἡ εὐσέβεια.

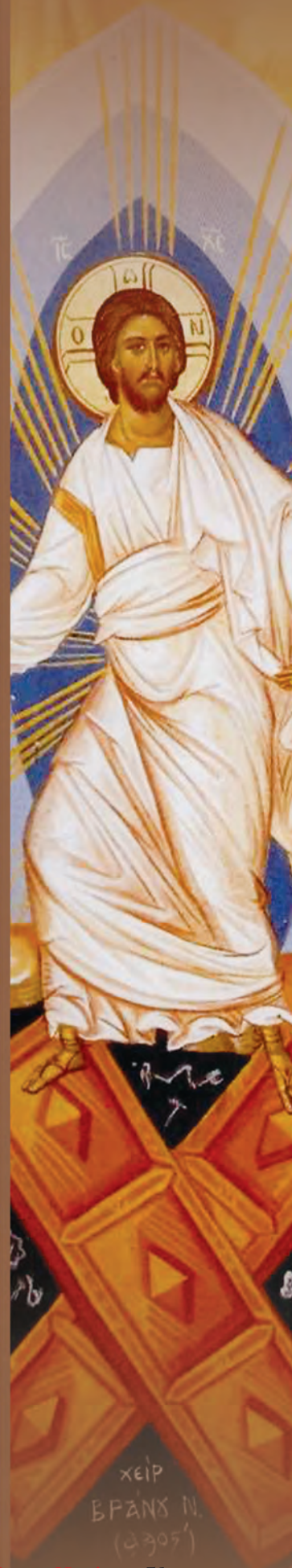
Ἡ ἀρετὴ τὴ στόλισε, ἐνῶ ἡ ἀγιότητα
χύθηκε πάνω της.

Ἅγ. Νεκτάριος Πενταπόλεως





ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ ΕΠΙ ΤΩ ΑΓΙΩ ΠΑΣΧΑ





ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ
ΕΠΙ ΤΩ ΑΓΙΩ ΠΑΣΧΑ



ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΔΙΔΑΧΗ

ΕΠΙ Τῆ ΛΑΜΠΡΟΦΟΡῶ ΑΝΑΣΤΑΣΕΙ
ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΥ
ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΟΣ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

«Σήμερον σωτηρία τῷ κόσμῳ, ὅσος τε ὄρατός, καί ὅσος ἀόρατος. Χριστός ἐκ νεκρῶν, συνεγείρεσθε. Χριστός εἰς ἑαυτόν, ἐπανέρχεσθε. Χριστός ἐκ τάφων, ἐλευθερώθητε τῶν δεσμῶν τῆς ἁμαρτίας. Πύλαι ἄδου ἀνοίγονται, καί θάνατος καταλύεται... Πάσχα Κυρίου, Πάσχα, καί πάλιν ἐρῶ Πάσχα, τιμῆ τῆς Τριάδος. Αὕτη ἐορτῶν ἡμῖν ἐορτή καί πανήγυρις πανηγύρεων... Σήμερον δε τὴν ἀνάστασιν αὐτὴν ἐορτάζομεν, οὐκ ἔτι ἐλπίζομένην, ἀλλ' ἤδη γεγεννημένην...». (Ἁγ. Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Λόγος 45, Εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα).

Ἀγαπητοί μου ἀδελφοί,

Σήμερα αὐτὴν τὴν ἱερὴ καὶ πανευφρόσυνη νύκτα, τὴν λουσιμένη στό ἰλαρό καὶ ἀνέσπερο φῶς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ἡ μητέρα μας Ἐκκλησία μὲ στοργή μᾶς συγκαλεῖ σὲ πανηγύρι πνευματικὸ πού στερεώνει τὴν πίστη, ἀνανεώνει τὴν ἐλπίδα, καινοποιεῖ τὴν ὑπαρξη, φωτίζει τοὺς ἀγῶνες, ἐνώνει τὸν κόσμο, εἰρηνεύει τὴν ψυχὴ, χαρίζει ἄρωμα αἰωνιότητος καὶ ἀθανασίας στὴν ζωὴ μας. Τὴν ἀνάστασι ἐορτάζουμε σήμερα. Τὴν Ἀνάστασι τοῦ Χριστοῦ, τὴν ἀνάστασι τοῦ ἀνθρώπου, «οὐκ ἔτι ἐλπίζομένην, ἀλλ' ἤδη γεγεννημένην» κατὰ τὸν ἅγιον Γρηγόριο τὸν Θεολόγο. Ἡ Ἀνάστασι τοῦ Χριστοῦ ἀποτελεῖ τὸ θεμέλιο τῆς χριστιανικῆς πίστεώς μας. Τὸ συγκλονιστικότερο θαῦμα τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας, πού σηματοδοτεῖ τὴν ἀνάπλασι τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, τὴν εἴσοδο στὴν δόξα τῆς καινῆς κτίσεως, τὴν βιωματικὴ πρόγευσι τῆς ἐσχατολογικῆς μας προοπτικῆς. Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός, ἀφοῦ συνέτριψε, «χειρὶ παντοδυνάμω» τὴν δύναμι τοῦ χάους καὶ τοῦ θανάτου ἀνέστη ἐκ τοῦ τάφου ἠλιόμορφος καὶ ἀστραπηβόλος, συναναστήσας τὸ ἀνθρώπινο γένος. Ἡ Ἀνάστασι τοῦ Χριστοῦ συνιστᾷ ἐγγύησι καὶ προϋπόθεσι καὶ τῆς καθολικῆς Ἀναστάσεως τοῦ

ἀνθρωπίνου γένους. Γι' αὐτὸ σήμερα «θανάτου ἐορτάζομεν τὴν νέκρωσι, ἄδου τὴν καθαίρεσι, ἄλλης βιοτῆς τῆς αἰωνίου τὴν ἀπαρχήν».

Ἡ κορυφαία αὐτὴ πανήγυρι τῆς πίστεώς μας μὲ τίς συγκλονιστικῆς συνέπειές της στὸν ἴδιο τὸν πυρήνα τῆς ὑπάρξεώς μας θά πρέπει νὰ ἐορτάζεται ὄχι μὲ ὄρους κοσμικοὺς ἀλλὰ βαθειὰ πνευματικοὺς καὶ ἐκκλησιολογικοὺς. Πάσχα πανηγυρίζουμε σήμερα, πέρασμα δηλαδὴ «ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν». Τὸ Πάσχα τῆς χάριτος. Τὴν ἔνωσή μας μὲ τὸ μυστικὸ καὶ αἰώνιο Πάσχα, δηλαδὴ τὸν Κύριό μας, πού εἶναι «ἡ ἀλήθεια, ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀνάστασις». Στὴν σωτηριώδη αὐτὴ ἀλήθεια μᾶς μυσταγωγεῖ ἡ ἁγία Ὁρθόδοξι Ἐκκλησία μας. Στὸ Πάσχα τῶν πιστῶν, στὸν ἀπαστράπτοντα πνευματικὸ χῶρο τοῦ θαύματος, ὅπου εἰσερχόμεθα μὲ καθαρὲς τίς πνευματικῆς καὶ σωματικῆς μας αἰσθήσεις. «Καθαρθῶμεν τὰς αἰσθήσεις καὶ ὀφόμεθα τῷ ἀπροσίτῳ φωτὶ τῆς Ἀναστάσεως, Χριστόν ἐξαστράπτοντα καὶ χαίρετε φάσκοντα» ὕμνολογεῖ τὸ καλλίφωνο ἀηδόνι τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός. Ὁ Ἀναστάς Κύριός μας δέν ἄφησε στὸν κόσμον μίαν μόνο ἠθικὴν διδασκαλία. Συνέστησε τὴν Ἐκκλησία Του, ἡ ὁποία κατὰ τὸν θεῖο Παῦλο «Σῶμα Χριστοῦ» προσαγο-

ρεύεται. Σῶμα τοῦ Σταυρωθέντος καί Ἀναστάντος Χριστοῦ. Ὅποιος ἐπιθυμῆ νά λάβει πείρα αὐτῆς τῆς ἀναστάσεως καί νά οἰκειοποιηθεῖ τά πολυτίμητα δῶρα τῆς ἔχει μόνο μία ἐπιλογή. Ἐπιλογή ἐλευθερίας, ἀλλά καί σωτηρίας. Νά εἶναι μέλος τοῦ παναγίου αὐτοῦ Σώματος τοῦ Ἀναστάντος Κυρίου, νά τρέφεται καί νά ἀγιάζεται πνευματικῶς μέ τήν μετάληψη τοῦ θεωμένου καί ἀναστημένου Δεσποτικοῦ Σώματος καί Αἵματος ἀπό τόν κρατήρα τῆς ψυχοτρόφου Τραπέζης τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας. Κάθε φορά πού κοινωνοῦμε, «μετά φόβου Θεοῦ, πίστεως καί ἀγάπης» τοῦ παναγίου Σώματος καί τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ, Πάσχα ἐπιτελοῦμε, γιατί Πάσχα, μυστικό καί ἅγιο, εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Ἀναστάς Κύριος.



Ἀγαπητοί μου ἀδελφοί,

Τό μήνυμα τῆς Ἀναστάσεως στίς δύσκολες καί ἀποκαλυπτικές ἡμέρες μας ἀποκτᾶ μία συγκλονιστική ἐπικαιρότητα. Ζοῦμε σέ ἕνα κόσμο πού βρίσκεται σέ πρωτοφανῆ σύγχυση, πού παρουσιάζει στοιχεῖα βαθεῖας παρακμῆς. Λείπουν ἡ ἐλπίδα καί ἡ προοπτική ἀπό τήν ζωή μας. Ὅχι ἡ ἐλπίδα, πού «ἐμπορεύονται» τά κάθε λογῆς συμφέροντα, ἐπιδιώξεις καί ἰδιοτέλειες τῶν ἀνθρώπων. Ἀλλά ἡ ἐλπίδα, πού εἶναι γεμάτη φῶς ἀθανασίας. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ὁ Χριστός λείπει σήμερα ἀπό τήν ζωή πολλῶν ἀπό ἐμᾶς. Ἡ ἅγια ὀρθόδοξος Ἐκκλησία μας, ἡ μία καί μοναδική Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, εἶναι ἡ θεματοφύλαξ καί μυσταγωγός τῆς δυνάμεως τοῦ Σταυροῦ καί τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, διότι Ἀνάσταση χωρίς Σταύρωση δέν ὑπάρχει. Τό μυστήριο τοῦ Σταυροῦ φωτίζεται μόνον ἀπό τό φῶς τῆς Ἀναστάσεως. Μέ τήν Ἀνάστασή Του ὁ Κύριος βεβαιώνει καί φανερώνει τήν νίκη τοῦ

Σταυροῦ. Ἡ ἀγάπη, καί μάλιστα ἡ σταυρωμένη ἀγάπη, στό θεανδρικό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ μας ἀποδεικνύεται ἀσυγκρίτως πῶς δυνατή ἀπό τό μῖσος, ἡ ζωή πῶς δυνατή ἀπό τόν θάνατο, ἡ ἀλήθεια ἰσχυροτέρα τοῦ ψεύδους, ἔστω καί ἂν αὐτό φαίνεται ὅτι πρὸς καιρόν κυριαρχεῖ. Αὐτήν τήν ὑπερούσια ἀλήθεια ἐκφράζει ὁ περιφημος κατηχητικός λόγος τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου γιά τήν ἑορτή τῆς Ἀναστάσεως. Ἄς ἀκούσουμε προσεκτικά τί διδάσκει: «...Μηδεῖς ὀδυρέσθω πταίσματα, συγγνώμη ἐκ τοῦ τάφου ἀνέτειλε, μηδεῖς φοβείσθω θάνατον, ἠλευθέρωσε γάρ ἡμᾶς ὁ τοῦ Σωτῆρος θάνατος... Ἀνέστη Χριστός καί πεπτώκασιν δαίμονες, Ἀνέστη Χριστός καί χαιρουσιν ἄγγελοι. Ἀνέστη Χριστός καί ζοή πολιτεύεται. Χριστός γάρ ἐγερθεῖς ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχή τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο. Αὐτῷ ἡ δόξα καί τό κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν».

Ἡ χάρις τοῦ Ἀναστάντος Κυρίου μας μετά πάντων ὑμῶν, ἀδελφοί καί τέκνα ἐν Κυρίῳ.

**Διάπυρος εὐχέτης σας πρὸς τόν ἐνδόξως
ἐκ νεκρῶν Ἀναστάντα Κύριον.**

**Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
✠ Ο ΣΕΡΡΩΝ ΚΑΙ ΝΙΓΡΙΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ**

Πρός τόν εὐσεβῆ λαόν
τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως

Ἀγαπητοί μου ἀδελφοί,

Ἡ ἅγια Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ πού παροικεῖ στίς Σέρρες καί τήν Νιγρίτα μέ χαρά πνευματική καί αἰσθήματα βαθυτάτου σεβασμοῦ σέ λίγες, ἀπό σήμερα ἡμέρες θά ἔχει τήν ὑψιστή εὐλογία καί τιμή νά ὑποδεχθεῖ τόν Παναγιώτατο Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαῖο, ἐρχόμενο προφρόνως, κατόπιν προσκλήσεώς μας, ἀπό τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων, γιά νά εὐλογήσει πρωθιεραρχικῶς τόν ἐδῶ κατοικοῦντα φιλογενῆ λαό τοῦ Θεοῦ καί νά λαμπρύνει μέ τήν ἅγια καί χαριτοφόρο παρουσία του τόν ἐφετεινό ἐορτασμό τῆς ἱερᾶς μνήμης τοῦ συμπολιούχου μας Νεομάρτυρος Νικήτα, πού θυσιάσθηκε γιά τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, τήν δόξα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας καί τόν στηριγμό τῶν ἀδελφῶν του, τό βράδυ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ 1808.

Ὁ Πατριάρχης τοῦ ἐνδόξου Γένους μας, ὁ ὑψηπετής ἀετός τῆς ἁγίας Ὁρθοδοξίας μας, ὁ μεγαλόνυμος ἄρχοντας τῆς πατριᾶς τοῦ χριστωνύμου λαοῦ, θά εὐρίσκεται πλησίον μας ἀπό τό ἀπόγευμα τῆς Παρασκευῆς 17ης Ἀπριλίου ἕως τῆς πρωίας τῆς 21ης τοῦ ἴδιου μήνα, ὡς εὐλαβέστατος προσκυνητής τῶν ἱερῶν σκηνωμάτων τῆς πίστεως καί τῆς ἱστορίας τοῦ μαρτυρικοῦ μας τόπου, ὡς ἀγιώτατος καί κορυφαῖος λειτουργός τοῦ μυστηρίου τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας μας, ὡς φιλόστοργος πατέρας παιδίων εὐγενῶν καί φιλοτίμων, ὡς γλυκύς ἐμφυχωτής καί συμπαραστάτης τοῦ χεμιζομένου ἀπό ποικίλες δυσκολίες καί ἀνάγκες λαοῦ μας. Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης, ὡς πρωτεύθυνος διάκονος καί ἐγγυητής τῆς ἁγίας καί ἀμωμήτου πίστεώς μας, ὡς ὑψιστος ἐκφραστής καί ἐργάτης τῆς πανορθοδόξου ἐνότητος εἶναι πρόσωπο ἱερώτατο, καθαγιασμένο στήν χαρμολύπη τοῦ σταυρικοῦ φρονήματος καί δοξασμένο στό φῶς τῆς Ἀναστάσεως. Τό μέτρο τῆς Πατριαρχικῆς



ἀξίας μᾶς τό παραδίδει ἡ ἀξιοσέβαστη συνείδηση καί παράδοση τοῦ Γένους μας, διατυπωμένη μάλιστα διά χειρός αὐτοκρατορικήs. «*Πατριάρχης ἐστίν εἰκὼν ζῶσα τοῦ Χριστοῦ καί ἔμψυχος, δι' ἔργων καί λόγων ἐν αὐτῷ ζωγραφῶν τήν ἀλήθειαν*» (Αὐτοκράτωρ Βασίλειος, Ἐπαναγωγή τοῦ Νόμου-884 μ.Χ).

Ἡ ἐπισκοπική μου καρδιά χαίρει καί ἀγάλλεται γι' αὐτή τήν πολυτίμητη καί πολυσήμαντη εὐλογία τοῦ Θεοῦ στήν ἀρχιερατική μου διακονία σέ αὐτόν τόν εὐλογημένο τόπο καί μεγαλύνει δοξάζουσα τό ἅγιο καί ὑπερῦμνητο ὄνομα τοῦ Κυρίου μας, ὅτι μέλλει ἐπισκέψασθαι τόν λαόν του ὁ μέγας καί ἰσχυρός καστροφύλαξ τῆς θείας τῶν ὀρθοδόξων παρεμβολῆς, ὁ ἄγρυπνος πρωτεπίσκοπος τῆς πατρώας εὐσεβείας, ὁ ἀνύστακτος φρουρός καί οἰκονόμος τῆς ἐνότητος καί εὐσταθείας τῶν ἀνά τήν Οἰκουμένη ἀγίων τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησιῶν. Ἔρχεται ὁ Παναγιώτατος στήν ἀγγελοσκέπαστη πόλη καί ἐπαρχία μας κομίζοντας μαζί του τήν δαψιλῆ χάρη τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων καί ἀγιασμάτων τῆς Κωνσταντίνου πόλεως, τήν παρηγορία τῆς δακρυσμένης Δέσποινας Παναγίας τῆς Ἁγίας Σοφίας, τήν ἰλαρότητα τοῦ ἀνεσπέρου φωτός τοῦ ταπεινοῦ Φαναρίου, τήν ἀκοίμητη προσευχή τῆς Ἐκκλησίας τῶν τοῦ Χριστοῦ πενήτων, τήν δόξα, τήν εὐρυχωρία καί τό μεγαλεῖο τῆς πονεμένης Ρωμοσύνης, τήν ἀρχοντιά καί τόν πολιτισμό τῶν ἀθάνατων καί ἀλησιμόνητων κοιτίδων τῆς φυλῆς μας.

Ἀδελφοί μου,

Μετά πατρικῶν εὐχῶν

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ο ΣΕΡΡΩΝ ΚΑΙ ΝΙΓΡΙΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ

Μέσα στήν χαρά καί τήν γλυκειά προσμονή τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου μας, πού θά ζήσουμε, σύν Θεῷ, σέ λίγες ἀπό σήμερα ἡμέρες, ἡ τοπική μας Ἐκκλησία προετοιμάζεται πυρετωδῶς γιά τήν ἱστορική καί κατά πάντα εὐλογητή καί εἰρηνοφόρο ἐπίσκεψη τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου μας στήν πόλη καί τήν Μητρόπολη μας. Γι' αὐτόν τόν λόγο, καλῶ ὄλους σας, τόν εὐαγῆ κληρο, τά περισεμνα τάγματα τῶν μοναχῶν, τούς εὐγενεῖς ἄρχοντες, καί τόν φιλόχριστο λαό μας, νά ὑποδεχθοῦμε, μέ πηγαῖο ἐνθουσιασμό, εἰλικρινῆ σεβασμό καί υἱοπρεπῆ ἀφοσίωση τόν Πρῶτο τοῦ Γένους μας, τόν σεπτό Προκαθήμενο τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας,

**τήν Παρασκευή 17 Ἀπριλίου ἐ.ἔ.,
στίς 6 τό ἀπόγευμα,
στήν πλατεῖα Ἐλευθερίας
τῶν Σερρῶν,**

ἀλλά καί νά εἴμεθα παρόντες μέ θερμότητα ἐκδηλώσεων ἀγάπης καί τιμῆς στήν πενήμερη εὐλογημένη πορεία του στήν κατά Σέρρας καί Νιγρίτα Ἐκκλησία, ἀποτελοῦσα λίθον τίμιον καί ἱερόν τῆς αἰγληέσεως Πατριαρχικῆς μίτρας τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Ἡ δε χάρις καί τό ἄπειρον ἔλεος τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ εὐχομαι νά ἀγιάζουν, νά εὐλογοῦν καί νά στηρίζουν τήν ζωή σας.



ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΣΗΜΗΣ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΣ

ΤΗΣ Α.Θ.Π., ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ,
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΕΡΑΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΝ ΣΕΡΡΩΝ ΚΑΙ ΝΙΓΡΙΤΗΣ
ΑΠΟ 17^{ης} ΕΩΣ 21^{ης} ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2015

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 17 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2015

16:30 Ἄφιξις τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ καὶ τῆς τιμίας συνοδείας αὐτοῦ εἰς τὸ ἀεροδρόμιον Χρυσουπόλεως.

17:30 Προϋπάντησις τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ καὶ τῆς τιμίας συνοδείας αὐτοῦ εἰς τὰ πρὸς ἀνατολάς ὄρια τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σερρῶν καὶ Νιγρίτης.

18:00 Ὑποδοχὴ τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ εἰς τὴν κεντρικὴν πλατείαν τῶν Σερρῶν. Προσφώνησις ὑπὸ τοῦ Δημάρχου Σερραίων. Ἀντιφώνησις τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

18:30 Ὑποδοχὴ τοῦ Παναγιωτάτου ἀπὸ τὴν Χριστιανικὴ Νεολαία τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας τῶν Σερρῶν στὸ προαύλειο τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ.

19:00 Δοξολογία ἐπὶ τῇ εὐλογητῇ ἐλεύσει τῆς Α.Θ. Παναγιότητος εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Σερρῶν. Ὁμιλία.

20:00 Ἐπίσκεψις εἰς τὸ Ἐπισκοπεῖον Σερρῶν καὶ συνάντησις μετὰ τῶν ἀρχῶν τῆς πόλεως καὶ τοῦ Νομοῦ.

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 18 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2015

09:45. Ἀγιασμός ἐγκαινίων τοῦ νέου Πνευματικοῦ Κέντρου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σερρῶν καὶ Νιγρίτης. Ὁμιλία τοῦ Παναγιωτάτου πρὸς τὴν χριστιανικὴ Νεολαία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

10:30 Ἐπίσκεψις εἰς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Κειμηλιαρχεῖον «ΨΥΧΗΣ ΑΚΟΣ». Ἐγκαίνια ἐκθέσεως ἱερῶν εἰκόνων τῶν Νεομαρτύρων. Ἐπίσκεψις εἰς τὸν Ἐκκλησιαστικὸν Ραδιοφωνικὸν Σταθμὸν «ΡΑΔΙΟ ΚΙΒΩΤΟΣ».

11:30 Ἐπίσκεψις εἰς τὸν Ἱερόν, Καθεδρικὸν καὶ Προσκυνηματικὸν Ναὸν τῶν Ἁγίων ἐνδόξων Μεγαλομαρτύρων Θεοδώρων Σερρῶν. Ἐπιμνημόσυνος δέησις ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Σερρῶν Ἀποστόλου (Χριστοδούλου), τοῦ Ἰμβρίου.

12:30 Ὑποδοχὴ τῆς Α.Θ. Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ εἰς τὴν Ἱεράν Μονὴν τοῦ Τιμίου Προδρόμου Σερρῶν. Δοξολογία. Ἀγιασμός ἐγκαινίων τῆς ἀνακαινισθείσης μοναστηριακῆς τραπέζης.

18:00 Ὑποδοχὴ ἱερᾶς Εἰκόνης Παναγίας Σουμελά.

19:00 Μέγας Πατριαρχικὸς πανηγυρικὸς Ἑσπερινὸς εἰς τὸν εορτάζοντα Ἱερόν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Νικήτα τοῦ Νέου Σερρῶν, χοροστατοῦντος τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ.

ΚΥΡΙΑΚΗ 19 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2015

07:00-11:00 Όρθρος και Πατριαρχική Θεία Λειτουργία εις τόν εορτάζοντα Ίερόν Ναόν του Άγιου Νικήτα του Νέου Σερρών, προεξάρχοντος του Παναγιωτάτου Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ. Όμιλία.

13:00 Έπίσημον Γεϋμα εις τό Ξενοδοχείον «PhilipposXenia» πρός τιμήν του Παναγιωτάτου Οικουμενικού Πατριάρχου.

17:30 Έπίσκεψις εις τό έν Σέρραις Έπισκοπεϊόν. Υποβολή σεβασμάτων υπό τών μοναστικών αδελφοτήτων, τών πολιτιστικών συλλόγων και λοιπών φορέων τής πόλεως και του Νομού.

19:00 Έπίσκεψις εις τό Διοικητήριον Σερρών.

20:00 Έκδήλωσις τής Ίερᾶς Μητροπόλεως Σερρών και Νιγρίτης εις τήν αίθουσαν «Αστέρια» του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Σερρών, υπό τόν τίτλον «Ή Έκκλησία του Χριστου που παροικεί στις Σέρρες».

ΔΕΥΤΕΡΑ 20 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2015

09:30 Όμιλία του Παναγιωτάτου Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ εις τό Πνευματικόν Κέντρον τής Ίερᾶς Μητροπόλεως Σερρών και Νιγρίτης, πρός τόν ιερόν κλήρον.

11:00 Έπίσκεψις εις τό 1ον Γυμνάσιον Σερρών.

12:30 Έπίσκεψις εις τό Μαξίμειον Πνευματικόν Κέντρον τής Ίερᾶς Μητροπόλεως Σερρών και Νιγρίτης. Ξενάγησις εις τήν έκθεσιν άγιογραφίας τών μαθητών τής Σχολής Άγιογραφίας.

13:00 Άφιξις του Παναγιωτάτου εις τό νέον Κοινωνικόν Παντοπωλείον «Κιβωτός Άγάπης». Έγκαίνια.

17:30 Έπίσημος ύποδοχή και δοξολογία εις τόν Ίερόν Ναόν του Άγιου Γεωργίου Νιγρίτης.


18:30 Άγιασμός έγκαινίων του ιδρύματος φιλοξενίας ήλικιωμένων υπό του Παναγιωτάτου Οικουμενικού Πατριάρχου εις τήν Τερπνήν. Όμιλία του κτίτορος και Εϋεργέτου κ. Δημητρίου Αναστασιάδη. Αντιφώνησις του Παναγιωτάτου.

20:00 Έκδήλωσις τής Ίερᾶς Μητροπόλεως Σερρών και Νιγρίτης πρός τιμήν του Παναγιωτάτου Οικουμενικού Πατριάρχου με παραδοσιακούς σκοπούς τής Μικρασίας εις τό άμφιθέατρον του Τ.Ε.Ι. Κεντρικής Μακεδονίας, υπό τόν τίτλον «Μελωδικές μνήμες τής Μικρασίας».

ΤΡΙΤΗ 21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2015

10:30 Αναχώρησις του Παναγιωτάτου και τής τιμίας Συνοδείας αυτού έκ Σερρών.

11:30 Άφιξις εις τήν Όρθόδοξον Ίεραποστολικήν Αδελφότητα «Λυδία ή Φιλιππησία» εις Άσπροβάλλαν. Δοξολογία. Όμιλία. Αναχώρησις διά Κωνσταντινούπολιν



«ΕΙΧΕ ΤΗΝ ΟΡΜΗ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΤΡΟ.
ΗΞΕΡΕ ΝΑ ΥΠΟΧΩΡΕΙ
ΓΙΑ ΝΑ ΠΡΟΧΩΡΕΙ Ο ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ»

Τοῦ φιλολόγου Γεωργίου Στ. Μπακιρτζή

Πολλοί ἦσαν ἐκεῖνοι πού ἔλαβαν μέρος καί διακρίθηκαν στόν ἀγώνα τόν ἔνδοξο τοῦ 1821, καί τούς ὀφείλουμε εὐγνωμοσύνη μεγάλη. Μά πιο πολύ ἀπ' ὄλους ἦταν ὁ Κολοκοτρώνης, πού συνέβαλε μέ τήν πίστη του τή φλογερή, τή μεγάλη ὑπομονή του, τό γερό μυαλό του καί τή στρατηγική του ἱκανότητα, γιά νά φτάσει σέ αἴσιο τέλος ὁ ἀνεπανάληπτος ἐκεῖνος ἀγώνας τοῦ ἔθνους μας.

Γι' αὐτό πολλοί προσπάθησαν νά περιγράψουν τόν ἄνθρωπο καί τήν ἀξιοσύνη του. Ξεχώρισα μιὰ σύντομη περιγραφή τοῦ Γέρου τοῦ Μοριᾶ, πού μᾶς ἔδωσε ὁ ἀξεπέραστος μάστορας στίς περιγραφές προσώπων καί καταστάσεων, ὁ Ν. Καζαντζάκης.

«Ἡ ζωή τοῦ Κολοκοτρώνη ἦταν ἓνα δραματικό χαρακτηριστικό ξετύλιγμα μιᾶς πλούσιας νεοελληνικῆς ψυχῆς: πίστη, αἰσιοδοξία, πείσμα, παλικαριά, σίγουροπραχτικό μυαλό, εὐλυγισία γεμάτη δόλους, σάν τόν Ὀδυσσεά. Ὅταν ὅλοι οἱ καλαμαράδες πελάγωναν ἢ οἱ σακαράκες τρώγονταν μεταξύ τους, ὁ Κολοκοτρώνης ἔβλεπε τήν ἀπλούστερη, σωστότερη λύση. Μαλακός καί καλόκαρδος ὅταν σύφερεν στό μεγάλο σκοπό, σκληρός καί ἄγριος ὅταν ἔπρεπε. Σκληρός καί ἄγριος προπάντων στόν ἑαυτό του». (...)

Γύμναξε καί σκληραγωγοῦσε τόν ἑαυτό του, γιά νά εἶναι ἔτοιμος. Μάθαινε χρόνια μέσα στους ξένους στρατούς τήν πολεμική τέχνη τήν

«ρέγουλα τῶν ἀρμάτων» μάθαινε στά καράβια τό «ρισάρτο», τήν ἔφοδο, ἐτοιμάζονταν. Κι ὅταν ξέσπασε ἡ Ἐπανάσταση βρέθηκε, πενηντάρης πιά, ἀπό τήν κορφή ὡς τά νύχια ὀργανωμένος καί ἔτοιμος. Πάνοπλος. Εἶχε ἀποταμιέψει γνώση μέ τό καντάρι, πονηριά, παλικαριά, πείρα μεγάλη, ἔπλεκε τραγούδια κι ἀλάφρωνε τό «ντέρντι» του, ἔρριχνε στήν κρίσιμη στιγμή μιὰ παροιμία κι ἀποστόμωνε τίς ἀκατάστατες παρλάτες.

Πιο χιουμοριστική καί βαδιά, πιο ἐπιγραμματική διατύπωση δέ βρήκανε ὡς τώρα τά νεοελληνικά μας προβλήματα.

Ὅταν, μετά τήν ἀπελευθέρωση, ἔπασαν ἀπάνω στήν ἀπλοϊκή μικρούλα Ἑλλάδα ὅλοι δάσκαλοι κι ἤθελαν νά τήν ντύσουν ἀρχαῖα, νά μιλάει ἀρχαῖα, νά κυβερνιέται ἀρχαῖα, ὁ Κολοκοτρώνης κουνούσε τό μυαλωμένο νηφάλιο κεφάλι του μέ θυμό καί περγέλιο «Μοῦ τή χάλασες τήν Ἑλλάδα, βασιλιά μου!» ἔλεγε στόν Ὅθωνα καί συνιστοῦσε μέ θυμόσοφο τρόπο πῶς σιγά-σιγά δά πετύχαινε νά τήν κάνει νά βαδίξει μέ τούς Εὐρωπαίους, τούς φράγκους, ὅπως ἔλεγε.

«Στέρεος νοῦς, κρίση κοφτερή, ἀτσάλι: τούς μεγάλους νόμους, πού τόσο τούς μπλέκει καί τούς περιπλέκει ἢ λογική ἀνάλυση, αὐτός τούς ἔβλεπε μέ τό ἀητίσιο μάτι του ὅπως εἶναι: ἀπλούς, παντοδύναμους, πού ἀλίμονο σέ ὅποιον ξεστρατίσει καί πάρει δικό του ἀντάρτικο δρόμο.



Τή λευτεριά τῆς Ἑλλάδας τὴν ἔβλεπα σάν μιὰ ἱστορική ἀνάγκη, πού καμιὰ δύναμη δέν μπορεῖ νά τὴν ἀλλάξει. «Ὁ Θεός» ἔλεγε, «ἔβαλε τὴν ὑπογραφή του νά λευτερωθεῖ ἡ Ἑλλάδα· δέν μπορεῖ τό λοιπόν νά πάρει πίσω τὴν ὑπογραφή του».

Ἔβλεπε ἀπλά καί γι' αὐτό ἄσφαλτα. Μιά φορά, στὴν ὑποδοχὴ τοῦ Ὁθωνα ἓνας δάσκαλος πού πίστευε πὼς ξαναφέρνοντας τὴν ἀρχαία λέξη, ξαναφέρνε καί τὴν ἀρχαία Ἑλλάδα, φώναξε στά παρατεταγμένα γιὰ τὴν βασιλικὴ ὑποδοχὴ παλικάρια: «Πῦρ, κροτοβόλει!». Φώναξε, ξαναφώναξε, τίποτα. Τὰ παλικάρια δέν καταλάβαιναν. Καί τότε πετάχτηκε ὁ Κολοκοτρώνης «Φωτιά, βρέ παιδιά!» φώναξε, κι ἀκούστηκαν μεμιᾶς οἱ χαρούμενες ντουφεκιές.

Ἔτσι ὁ Γέρος τοῦ Μοριᾶ κοίταζε κι' ἔλυνε ἀπλᾶ καί ἄμεσα ὅλες τίς δυσκολίες. Χωρὶς νά παραφέρεται οὔτε ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους, οὔτε ἀπὸ τοὺς Φράγκους. Οὔτε ἀπὸ τοὺς κοτσαμπάσηδες καί τοὺς Τούρκους. Στίς πιό δύσκολες, στίς πιό πικρές στιγμές, ὁ νοῦς του κρατοῦσε τὴν ἰσορροπία καί δέν ἔχανε στή δροσιά του. Ὅταν ἔστειλαν ἓνα μπουλούκι στρατό νά τόν πιάσουν στό μικρὸ σπιτάκι του, ὅπου περνοῦσε τίς στερνές μέρες του, κοντά στό Ναύπλιο, ὁ Γέρος ἀνοιξε ἡσυχᾶ τὴν πόρτα: «Τί χρειάζεται τόσος στρατός» εἶπε «γιὰ νά μέ πάει στή φυλακή; Ἐφτανε νά μοῦ στείλουν ἓνα μαλλιάρὸ σκυλί ἀπὸ ἐκεῖνα πού κάνουν θελήματα μ' ἓνα γράμμα κι ἓνα φανάρι στό λαιμό».

Εἶχε τὴν ὀρμὴ καί τό μέτρο, ἤξερε νά ὑποχωρεῖ γιὰ νά προχωρεῖ. Κυκλωμένος ἀπὸ ἐχθρούς, Ρωμιούς καί Τούρκους, ἦταν ἀνάγκη νά ἐπιστρατεύει ὅλη του τὴν παλικαριά καί τὴν πανουργία γιὰ νά μὴ χαθεῖ τό Γένος. Συχνά τόν παρατοῦσαν ὅλοι κι ἔμενε μόνος στά βουνά καί ξεσποῦσε τότε στό κλάμα. Ἔκλαιε σάν τοὺς ὀμηρικούς ἥρωες, μέ τὰ μακριὰ μαλλιὰ του καί τὴν περικεφαλαία, ἔκλαιε κι ἀλάφρωνε. Ξανάπαιρνε κουράγιο, σχεδίαζε στό νοῦ του νέο τερτίπι, ἔστειλε γράφες, τύλιγε πάλι τοὺς προεστούς, ξεγελοῦσε τοὺς Τούρκους, ἀνεμά-

ζωνε τοὺς Ἕλληνες, καί ξανάρχιζε ὁ ἀγώνας.

«Ἐνας βλάχος, ἓνας πού δέν ἔχει πιδαμὴ χωράφι στὸν τόπο μας, ἦρθε νά μᾶς κάτσει στό κεφάλι!», ἔλεγαν τὰ μεγάλα ὀνόματα, οἱ πλούσιοι κοτσαμπάσηδες τοῦ Μοριᾶ.

Καί δέν ἤξεραν πὼς ὁ βλάχος αὐτός κι ὁ ἀπένταρος εἶχε μέσα του ἓνα στρόβιλο δημιουργικό, πού ἄδραχνε ὅλη αὐτὴ τὴν ὕλη, τὴν ἀντίδραση, τὴν τεμπελιά, τὴ μοχθηρία, καί τὴν ἀνάγκαζε νά περιστραφεῖ γύρω του, νά πάρει τό σχῆμα πού αὐτός ἤθελε, νά γίνεῖ λεύτερη Ἑλλάδα.

Ὁ Κολοκοτρώνης μέ ὅλα τὰ προτερήματα καί τὰ ἐλαττώματα εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς ἄρχηγούς τῆς ράτσας μας. Ἐδῶ στὴν Τριπολιτσά, πού τὴν πῆρε μέ τό μυαλό του καί τό σπαθὶ του, τό χνότο του μένει ἀκόμα σκόρπιο στὸν ἀγέρα, κι ἓνας νέος μποροῦσε μέ τὴν ὑπομονὴ καί τὴ συγκέντρωση νά συμπυκνώσει, πρότυπο κι ὁδηγὸ, τὸν ἀδάμαστο Γέρο. Κι ἔτσι, σέ μάχη πιά ἀόρατη καί ψυχικὴ νά νικήσει πάλι καί νά κουρσέψει τὴν Τριπολιτσά»¹.

Στό τέλος τῆς περιγραφῆς δίδεται συμβουλὴ σέ κάθε νέο, κάθε Ἕλληνα θά ἔλεγα, «μέ τὴν ὑπομονὴ καί τὴ συγκέντρωση νά συμπυκνώσει, πρότυπο καί ὁδηγὸ τὸν ἀδάμαστο Γέρο». Ἄν εἶχαμε ὅλοι μας ὡς πρότυπο καί ὁδηγὸ τό Γέρο τοῦ Μοριᾶ, τὸν Θεοδωρὴ Κολοκοτρώνη, θά βρῖσκαμε λύση σ' ὅλα τὰ δυσεπίλυτα προβλήματα, πού μᾶς ταλαιπωροῦν ὡς ἄτομα καί ὡς Ἔθνος.

Ὁ καθένας μας διαβάζοντας τὴν περιγραφὴ νά σκεφθεῖ σέ ποιά σημεῖα μπορεῖ νά τοῦ γίνεῖ πρότυπο ὁ Κολοκοτρώνης. Ἄλλος θά ὑπογραμμίσαι τὴν τόλμη καί παλικαριά του, ἄλλος τὴν ἐπιμονὴ καί ὑπομονὴ του, ἄλλος τὴ μεγάλη πίστη του στό Θεό καί τὴν Θεοτόκο, ἄλλος τὴ μεγαλοψυχία καί ἀμνησικακία, ἄλλος τὴν ἀπλότητα καί ντοπροσύνη κι ἄλλος ὅ,τι τοῦ χρειάζεται. Ὅλοι καί κάτι μποροῦμε καί πρέπει νά πάρομε ἀπὸ τὴν ἀνεπανάληπτη προσωπικότητά του.

1. Ν. Καζαντάκη «Ταξιδεύοντας», Ἀθήνα 1970, σελ. 257-260.

Τήν 13η τοῦ μηνός Ἰανουαρίου 2015 ἡμέρα Τρίτη χτυποῦν ξαφνικά χαρμόσυνα οἱ καμπάνες τῶν ναῶν στή μικρή ἀκριτική πόλη Κόνιτσα καί στίς ἄλλες πόλεις τῆς Ἑλλάδος. Τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως κατέταξε ἐπίσημα στό Ἁγιολόγιο τῆς Ὁρθοδοξίας τόν Ἁγιορείτη γέροντα Παῖσιο.

Γεννήθηκε στή Φάρασα τῆς Καπαδοκίας στίς 25 Ἰουλίου τοῦ 1924. Ὁ πατέρας του ὀνομαζόταν Πρόδρομος Ἐξνεπίδης καί ἡ μητέρα του Εὐλαμπία. Εἶχε ἄλλα 8 ἀδέλφια. Στίς 7 Αὐγούστου τοῦ 1924 βαπτίσθηκε ἀπό τόν ἱερέα τους π. Ἀρσένιο τόν Καπαδόκη, πού τώρα εἶναι ἅγιος τῆς Ἐκκλησίας μας. Στήν βάπτισή του ἔδωσε τό ὄνομά του λέγοντας: «θέλω καί ἐγώ νά ἀφήσω καλόγερο στό πόδι μου». Στήν ἀνταλλαγή τῶν πληθυσμῶν (1924) ἡ οἰκογένεια Ἐξνεπίδη ἐγκαταστάθηκε στήν Κόνιτσα. Ἐνα θαῦμα, πού ἔγινε στόν μικρό Ἀρσένιο ἦταν καθοριστικό γιά τή ζωή του. Ὁ ἴδιος ὁ Χριστός ἐμφανίσθηκε ὀλοζώντανος μπροστά του καί τοῦ εἶπε: «Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καί ἡ ζωή. Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ κἄν ἀποθάνῃ ζήσεται» (Ἰωάν. ια' 25-26). Ἀπό τότε ἡ ἐπιθυμία του ἦταν νά γίνει μοναχός. Μετά τήν ἀπόλυσή του ἀπό τόν ἑλληνικό στρατό (1949) προσῆλθε στήν Ἱερά Μονή Ἐσφιγμένου τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ὅπου ἔλαβε ρασοεσχί καί τό ὄνομα Ἀθέριος. Τό 1956 στή μονή Φιλοθέου πῆρε τό «Μικρό Σχήμα» καί ὀνομάσθηκε Παῖσιος. Τό 1958 κατά προτροπή τῆς Παναγίας ἐπανήλθε στήν Κόνιτσα καί γιά 4 χρόνια ἔμεινε στήν Ἱερά Μονή Στομίου Κονίτσης. Ἀπό ἐκεῖ πῆγε στό θεοβάδιστο ὄρος Σινᾶ, στό κελλί τῶν ἁγίων Γαλακτίωνος καί Ἐπιστήμης, ὅπου ἡ ἄσκησή του ἔφθασε σέ μέτρα ὑπεράνθρωπα. Τό 1964 ἐπέστρεψε στό Ἁγιον Ὁρος. Ἀσκήθηκε μέ ἀδιάλειπτη προσευχή καί βαριά διακονήματα σέ διάφορα ἀσκητήρια. Τά τελευταῖα χρόνια ἔμεινε στό κελλί «Παναγούδα» τῆς Ἱεράς Μονῆς Κουτουμουσίου.

Προσέτρεξαν στόν Γέροντα Παῖσιο ὀρθόδοξοι ἀπό ὅλα τά ἔθνη καί κατά ἑκατοντάδες καί χιλιάδες



τόν ἐπισκέπτονταν τόσο στό Ἁγιον Ὁρος ὅσο καί στό Ἱερό Ἡσυχαστήριο Μοναζουσῶν «Εὐαγγελιστής Ἰωάννης ὁ Θεολόγος» στή Σουρωτή-Θεσσαλονίκης (ὅπου ἐκεῖ ἐνταφιάσθηκε μετά τήν κοίμησή του 12 Ἰουλίου τοῦ 1994), γιά νά λάβουν τήν εὐλογία του καί νά ἀκούσουν τήν σοφὴ διδασκαλία καί συμβουλή του, ἀλλά καί νά λάβουν ἀπαντήσεις στά προβλήματα, πού τούς ἀπασχολοῦσαν. Μαθητές τοῦ Ὁσίου ὑπῆρξαν κι ἐμεῖς. Ὁ φίλος μου καί συγχωριανός μου πού μένει καί ἐργάζεται στό Σικάγο τῶν Η.Π.Α. ἦλθε νά τόν ἀκούσει καί νά πάρει

τήν εὐχή του στό ὑπαίθριο ἀρχονταρῖκι τῆς Παναγούδας. Ἀφοῦ ἀκούσαμε τά σοφά λόγια του, λόγια τοῦ Θεοῦ, διετύπωσε ὁ φίλος μου τήν ἐρώτησή του: «Γέροντα Παῖσιε στήν Ἀμερική μᾶς παροτρύνουν οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας νά κοινωνοῦμε κάθε Κυριακή ἀκόμη καί χωρίς νηστεία». Ὁ Γέροντας εἶπε: «Παῖδί μου ἐδῶ ὑπάρχουν μοναχοί καί Πατέρες, πού δέν πίνουν οὔτε νερό τήν Παρασκευή. Δέν εἰμαι πνευματικός, ρώτησε τόν ἡγούμενο π. Χριστόδουλο, αὐτός εἶναι Πνευματικός». Πράγματι, ὁ φίλος μου ἐξομολογήθηκε καί πῆρε τήν ἀπάντηση: «Νά νηστεύεις παιδί μου, ὅσο τό ἐπιτρέπει ἡ ὑγεία σου, καί νά προσέρχεσαι στό σωτήριο μυστήριο τῆς θείας Κοινωνίας».

Ὁ ὅσιος Παῖσιος ὁ Ἁγιορείτης συνέγραψε τέσσερα βιβλία καί ἡ Ἱερά Μονή τῆς Σουρωτῆς ἔχει ἐκδώσει ἕξι θαυμάσιους τόμους μέ διδασκαλίες τοῦ Ὁσίου. Δόκιμοι συγγραφεῖς ἔχουν γράψει στόν ἡμερήσιο καί περιοδικό τύπο, ἔχουν ἐκδώσει περισσότερα ἀπό 20 βιβλία γιά τήν ἁγία ζωή τοῦ Ὁσίου, πού μερικά ἔχουν μεταφρασθεῖ σέ ξένες γλώσσες. Πλήρη ἐφαρμογή στό πρόσωπο τοῦ Ὁσίου Παΐσιου ἔχει ἡ ῥῆση τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου «τῶν γάρ ἁγίων οὐχί τά ῥήματα μόνον, ἀλλά καί αὐτά τά πρόσωπα πνευματικῆς γέμει χάριτος».

Ὅσοι Παῖσιε, τώρα πού βρισκεσαι στό φῶς τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, πρέσδευε ὑπέρ ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν.

ΑΠ. Δ. ΨΑΘΑΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ



Μέσα στην αναστάσιμη χαρά, αυτήν την εύλογημένη ώρα της λήξης των κατηχητικών μας συγκεντρώσεων, οί καρδιές μας είναι γεμάτες από ευγνωμοσύνη στό Θεό. Ευγνωμοσύνη για όλα αυτά πού ή αγάπη Του πλούσια μας πρόσφερε. Σήμερα όμως είναι μιά ιδιαίτερα εύλογη μέρα για μās πού αφήνουμε πίσω τά όμορφα μαθητικά χρόνια. Δέν ξέρω από από πού νά αρχίσω. Τά συναισθήματα πού κυριαρχούν μέσα μου, είναι συγκίνηση κι αγωνία. Συγκίνηση για όλα αυτά πού έζησα 11 όλόκληρα χρόνια. Τά όμορφα χρόνια της παιδικής κι εφηβικής μου ήλικίας κοντά στό Χριστό. Μέσα από τό Κατηχητικό έμαθα ποιό είναι τό θέλημα του Θεού. Νά σέδομαι και ν' ακούω τίς έντολές Του. Έμαθα και πολλές φορές, πόνεσα πολύ, τήν όμορφιά αλλά και τήν σκληράδα πού έχει ό άγώνας νά ξεριζώσω τά πάθη της ψυχής και νά φυτέψω εκεί κοντά της άρετης λουλούδια.

Χάρηκα πού έκανα μέσα σ' αυτήν τίς συναντήσεις μας μέ φίλους μέ τά ίδια ένδιαφέροντα. Νά ζήσουμε κάτι όμορφο, κάτι ύψηλό, κάτι ευγενικό. Νά ζήσουμε τόν ίδιο τό Χριστό. Οί άγιασμοί στό Κατηχητικό μας, οί εκδρομές μας τά τραγούδια, οί χειροτεχνίες, οί γιορτές μας, θά μās μείνουν άξέχαστες. Πώς νά περάσουν στή λήθη οί εύλογημένες εκείνες ώρες της Σαρακοστής, Χριστουγέννων και Πάσχα πού περιμέναμε νά ζυμώσουμε τά πρόσφορά μας και νά τά δώσουμε στόν ιερέα μέ τά όνόματά μας και την

προσφορά της καρδιάς μας! Πόσα ευχαριστώ καρδιάς αλήθεια! Τά θέματα μας καλοβαλμένα, πάντα άγιογραφικά και πατερικά άλλοτε από βίους άγίων και άλλοτε από φωτεινά παραδείγματα άγίων άνθρώπων, καθημερινών, άπλών μόρφωσαν τήν ψυχή μας.

Και τώρα έφτασε ή ώρα αυτά πού πήραμε όλα αυτά τά χρόνια νά τά κάνουμε πράξη. Τώρα πού θά βγοϋμε στή ζωή νάμαστε δυνατοί, μέ τόν Δυνατό Χριστό.

Ευχαριστώ τό Θεό πού βρέθηκα σ' αυτόν τόν εύλογημένο χώρο της Έκκλησίας.

Πολλά ευχαριστώ στόν Ποιμένα μας, τόν Σεβασμιώτατο για τήν μέριμνα και τή διακριτική του φροντίδα για τά νιάτα και τίς συγκεντρώσεις μας.

Ευχαριστώ επίσης τόν πνευματικό μας πατέρα, ό όποιος στεκόταν άγρυπνα κοντά μας για τήν πορεία της πνευματικής μας ζωής.

Ευχαριστώ τόν ιερέα μας για τίς προσευχές του.

Ευχαριστώ όλους εκείνους πού στάθηκαν κοντά μας και βάλανε τό λιθαράκι τους για νά είμαστε σήμερα εδώ.

Και σεις όλοι άδέρφια μου πνευματικά πού θά συνεχίσετε τόν όμορφο άγώνα, φροντίστε μ' όλες τίς σειρήνες του κακού πού θά ήχοϋν γύρω σας νά μήν διακόψετε τό ζήλο και τή λαχτάρα για τήν έκκλησιαστική ζωή. Έτσι όλοι μαζί θά δοξολογοϋμε τό όνομα του Χριστού μας.



Τό Πάσχα στή λειτουργική παράδοση τῆς Ἐκκλησίας

Τοῦ Παναγιώτη Ἰ. Σκαλτοῦ
Καθηγητῆ Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ.

Στή λειτουργική παράδοση τῆς Ἐκκλησίας τό Πάσχα τόσο ἱστορικά, ὅσο καί θεολογικά θεωρεῖται ἡ ἀρχαιότερη ἐορτή¹. Εἶναι τό ἄμωμον Πάσχα, «Πάσχα μέγα, Πάσχα τῶν πιστῶν, Πάσχα τό πύλας ἡμῖν τοῦ παραδείσου ἀνοῖξαν»². Ὁ τύπος τοῦ νομικοῦ Πάσχα ἐκπληρώνεται στό Πάσχα τοῦ Κυρίου. Ἔτσι ἡ ἱστορία τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἔχει μία συνέχεια, πραγματοποιούμενη μέσα ἀπό τό προεικόνισμα τῆς νέας ἀπελευθέρωσης, πού εἶναι ἡ ἰουδαϊκή ἐορτή, ἀλλά κυρίως μέσα ἀπό τό γεγονός τοῦ πάθους καί τῆς ἀνάστασης τοῦ Κυρίου, πού εἶναι τό ἀληθινό Πάσχα³.

Δέν εἶναι καθόλου τυχαῖο ὅτι οἱ ρίζες τοῦ χριστιανικοῦ Πάσχα βρίσκονται στήν Ἰουδαϊκή παράδοση. Στόν ἐνιαύσιο ἀμνό τῆς ἐξόδου καί στήν ἐτήσια ἀνάμνηση τῆς διάβασης ἀπό τή γῆ τῆς δουλείας στή χώρα τοῦ φωτός καί τῆς ἐλευθερίας⁴. Ἡ εἰκόνα τοῦ ἀμνοῦ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ὀλοκληροῦται στό Χριστό, τόν ἀμνό τοῦ Θεοῦ⁵, ὁ ὁποῖος ἐκουσίως θυσιαζέται καί προσφέρεται καί προσφέρει ὡς μέγας ἀρχιερεὺς τήν ὑπέρτατη θυσία πρὸς τό Θεό Πατέρα τόν ἑαυτό Του⁶. Ὁ μυστικός Δεῖπνος, ὅπου ὁ ἀμνός τοῦ Θεοῦ γίνεται πασχάλιος βρώση καί πόση τῶν πιστῶν, συνδύασε τό Πάσχα τοῦ νόμου καί τό καινόν Πάσχα, τό Πάσχα τῆς Παλαιᾶς καί τό Πάσχα τῆς Καινῆς Διαθήκης «Διπλοῦς ὁ δεῖπνος· Πάσχα γάρ νόμον φέρει καί Πάσχα καινόν· Αἷμα, σῶμα Δεσπότου» σημειώνεται στό δίστιχο τοῦ συναξαρίου τοῦ Πάσχα.

Τήν ἴδια ἡμέρα, κατά τήν ὁποία ὁ Κύριος παρέδωσε τή Διαθήκη τήν Καινήν τοῦ σώματος καί τοῦ αἵματός Του καί κατά τήν ὥρα πού θυσιαζόταν ὁ εἰκονικός πασχάλιος ἀμνός τῶν Ἑβραίων, ἔλαβε χώρα καί ἡ ἀληθινή αἱματηρή θυσία τοῦ ἀμνοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ Χριστοῦ. «Ὡς πρόβατον ἐπί σφα-

γὴν ἤχθη καὶ ὡς ἀμνός ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτόν ἄφρωνος»⁷ καὶ «τάς ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτός ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον» τοῦ σταυροῦ⁸. Τὸ αἷμα Του ἔβαψε τὴ γῆ καὶ ὅσοῦν αὐτοῦ, κατὰ τὴ Γραφή, δέν συνετρίβη⁹.

Στόν Κύριο ὅμως δέν ἐκπληρώθηκε μόνο ὁ τύπος τοῦ Πάσχα, τοῦ δείπνου, τοῦ ἀμνοῦ, ἀλλά καὶ τὸ Πάσχα - διάβαση. Ὁ Κύριος δέν διέβη τυπικῶς, ὅπως οἱ Ἑβραῖοι, ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο στὴ γῆ τῆς ἐπαγγελίας, ἀλλ' ἀληθῶς ἀπὸ τὸ θάνατο στὴ ζωὴ. Ἀπὸ τὸ θάνατο καὶ τὸν τάφο στὴ μακαρία καὶ ἀτελεῦτη μετὰ θάνατον ἀθάνατη ζωὴ. Ὁ τάφος ἔγινε γιὰ τὸν Κύριο ὅ,τι ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα γιὰ τοὺς Ἑβραίους· ὁ πόρος τῆς διάβασης ἀπὸ τὸ φυσικό θάνατο, τοῦ ὁποῦ ὑπὲρ ἡμῶν ὡς ἄνθρωπος γεύθηκε, στὴν διὰ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως ἐγκαινιολογούμενη νέα πραγματικότητα. «Χριστός ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, οὐκέτι ἀποθνήσκει, θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει»¹⁰.

Ὁ χρόνος, λοιπόν, καὶ ἡ ἱστορία τῆς σωτηρίας πού ἄρχισε μὲ τὰ γεγονότα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, συνεχίζονται καὶ μὲ τὸ Μεσσία ἀποκοῦν τὸ πλῆρες νόημά τους, ὅπως κι ἓνα νέο σκοπὸ: Ἡ τελικὴ κοσμικὴ νίκη τῆς Βασιλείας φανερώνεται ἤδη μὲ τὸ Μεσσία. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ τὸ χριστιανικὸ Πάσχα εἶναι τὸ ἴδιο Πάσχα τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, τὸ Πάσχα τῆς Ἐξόδου καὶ τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τὴ δουλεία, τὸ Πάσχα τῆς ἐρήμου, τὸ Πάσχα τοῦ ἐρχομοῦ στὴ γῆ τῆς ἐπαγγελίας. Σ' αὐτὸ τὸ Πάσχα, ὡς μία σειρά ἀπὸ γεγονότα, προστίθεται τώρα μία ἀκόμη ἔννοια, ἡ τελικὴ, πού περιέχει ὅλες τίς ἄλλες: «Καὶ γὰρ τὸ Πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη Χριστός»¹¹. Αὐτὸ τὸ τελικὸ γεγονὸς καθιστᾷ τὸ χριστιανικὸ Πάσχα σύμβολο τῆς νέας περιόδου τῆς ἱστορίας τῆς σωτηρίας, πού κατευθύνεται πρὸς τὴν ὁλοκλήρωση τοῦ Πάσχα, μὲ τὴν ἀτελεῦτη ἡμέρα τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ¹².

Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι τὸ καινούριο Πάσχα, τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ τὸ διακήρυτταν καὶ τὸ ὁμολογοῦσαν ἐορτάζοντάς το κατὰ τίς ἐβδομαδιαῖες «ἐν τῇ Κυριακῇ ἡμέρᾳ»¹³ εὐχαριστιακές συνάξεις. Ἡ θεία Εὐχαριστία ἀπὸ

τὴν ἀποστολικὴ ἐποχὴ μέχρι καὶ σήμερα εἶναι τὸ κατ' ἐξοχὴν πασχάλειο μυστήριον πού τελεῖται κυρίως τὴν Κυριακῇ, τὴν ἡμέρα τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. Ἡ θεία Εὐχαριστία εἶναι αὐτὴ πού μᾶς κάνει κοινωνοὺς καὶ μετόχους τῆς ἀναστάσεως καὶ ἡ θεία Λειτουργία εἶναι πού διατηρεῖ μέσα στὴν Ἐκκλησία τὸ Κυριακὸν σῶμα, τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ αἷμα «τὸ συστάν ἐκ Πνεύματος ἀγίου, τὸ γεννηθὲν ἀπὸ τῆς Μαρίας Παρθένου, τὸ ταφέν, τὸ ἀναστάν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, τὸ ἀνελθόν εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ καθεζόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς»¹⁴.

Ἡ κατ' ἐξοχὴν βεβαίως ἀναπαράσταση καὶ ἀνανέωση τοῦ Πάσχα γίνεται κατὰ τὴν ἐτήσια ἱστορικὴ ἐπέτειο τοῦ γεγονότος αὐτοῦ. Ἡ παλαιότερη μαρτυρία γιὰ τὸν ἐτήσιο αὐτὸν ἐορτασμό εἶναι τοῦ δευτέρου αἰῶνα¹⁵.

Τὸ Πάσχα ἐορταζόταν ἀπὸ τὴν ἀποστολικὴ ἐποχὴ. Στὸ συμπέρασμα αὐτὸ ὀδηγοῦμαστε ἀπὸ τὸ ὅτι:

α) Οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ ὡς Ἰουδαῖοι γνώριζαν τὸ Ἰουδαϊκὸ ἐορτολόγιο, στὸ ὁποῖο, ὅπωςδήποτε, εἶχαν κατορθώσει νὰ προβάλουν τὰ γεγονότα τοῦ πάθους καὶ τῆς ἀνάστασης τοῦ Χριστοῦ, ἀφοῦ αὐτὰ συνέβησαν σὲ μία ἐποχὴ, κατὰ τὴν ὁποία τελοῦσαν τὸ ἐτήσιο Πάσχα¹⁶, β) ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἶναι ὁ πρῶτος ὁ ὁποῖος διέκρινε τὸ χριστιανικὸ Πάσχα ἀπὸ τὸ νομικὸ λέγοντας ὅτι δέν πρέπει νὰ ἐορτάζουμε «ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἀζύμοις εὐκρινείας καὶ ἀληθείας»¹⁷ καὶ συνέδεσε τὴν ἐορτὴ τοῦ Πάσχα μὲ τὸ πάθος καὶ τὴν ἀνάσταση τοῦ Κυρίου, προκαλώντας, ὅπως εἶναι γνωστὸ, τὴν ἀντίδραση τῶν Ἰουδαίω-χριστιανῶν, καὶ γ) ὅτι, ὅπως ἤδη ἀναφέραμε, ἀπὸ πολὺ ἔνωρις ἢ ἀνάσταση συνδέθηκε μὲ τὴ θεία Εὐχαριστία καὶ τὴν Κυριακῇ.

Ἀρχικὰ βεβαίως, καὶ ἀναφερόμαστε στὸ χρόνο πρὶν ἀπὸ τὴν ἀποστολικὴ Σύνοδο, ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ συνεόρταζαν τὸ Πάσχα μὲ τοὺς Ἰουδαίους. Προοδευτικὰ ὅμως ἐπικράτησε νὰ ἐορτάζεται ὁ σταυρικὸς θάνατος καὶ ἡ ἀνάσταση τοῦ Κυρίου τὴν πρώτη Κυριακῇ μετὰ τίς 14 τοῦ μηνὸς Νισάν, ἡμέρα ἐορτῆς τοῦ νομικοῦ Πάσχα¹⁸. Στὴν ἐπιλογή αὐτὴ συ-



νέβαλε τό ὅτι σύμφωνα μέ τόν εὐαγγελιστή Ἰωάννη ἡ σταύρωση τοῦ Κυρίου ἔγινε τήν προηγούμενη ἡμέρα ἀπό τό Ἰουδαϊκό Πάσχα, ἡ δέ ἀνάσταση τήν ἐπομένη τοῦ Σαββάτου, δηλαδή τήν Κυριακή¹⁹. Παρά τίς διαφοροποιήσεις ὡς πρός τήν ἐπιλογή τῆς ἡμερομηνίας ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα καί τίς ἔριδες τοῦ 2ου αἰώνα πού δημιούργησαν οἱ λεγόμενοι «Τεσσαροκεσδεκαίται»²⁰, ἀπό τόν 3ο αἰώνα ἐπικρατεῖ ἡ Κυριακή ὡς ἡμέρα τοῦ Πάσχα σέ ὅλες τίς Ἐκκλησίες. Τό πρόβλημα ὁμως τελικά λύθηκε ἀπό τήν Α' Οἰκουμενική Σύνοδο (325), ἡ ὁποία ἐπέβαλε ὁμοιομορφία ἑορτασμοῦ σέ ὅλες τίς Ἐκκλησίες ὀρίζοντας ὅτι τό Πάσχα θά ἑορτάζεται τήν πρώτη Κυριακή, μετά τήν πρώτη πανσέληνο τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας. Ὁ ὑπολογισμός αὐτός ἔγινε βάσει τοῦ ἀλεξανδρινοῦ ἡμερολογίου²¹.

Ὁ τρόπος ἐπίσης τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα στήν ἀρχαία Ἐκκλησία ἦταν πανηγυρικός καί χαρμόσυνος. Ὅρισμένα στοιχεῖα τοῦ ἑορτασμοῦ αὐτοῦ, ὅπως π.χ. ἡ νηστεία πού προηγεῖται καί ἡ νυκτερινή ἀκολουθία μαρτυροῦν τή σύνδεση τοῦ χριστιανικοῦ πασχάλειου τυπικοῦ μ' αὐτό τοῦ ἰουδαϊκοῦ τυπικοῦ. Βεβαίως δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ Ἐκκλησία δίδει ἐντελῶς νέο περιεχόμενο στά δύο παραπάνω ἰουδαϊκά πρότυπα. Τό ἰουδαϊκό ἑσπερινό γεῦμα πού τελεῖνε τά μεσάνυχτα γίνεται ὀλονύκτια ἀγρυπνία πού διαρκεῖ μέχρι τό πρωί²². Μέ αὐτοσχέδιους ὕμνους, ἀναγνώσματα, προσευχές καί τέλεση τῆς θείας Εὐχαριστίας ἀρχικά καί ἀπό τό 2ο αἰώνα μέ πιά συγκεκριμένη ἀκολουθία, ὅπως φαίνεται ἀπό τό περιφημο ποίημα τοῦ Μελίτων Σάρδεων (180 μ.Χ.) «Περί Πάσχα»²³, πού κατά τούς εἰδικούς εἶναι ἀπόσπασμα ἀπό τήν ἀκολουθία τῆς ἑορτῆς²⁴.

Ἡ νηστεία ἐπίσης τοῦ Πάσχα ἀρχικά ἦταν δύο ἡμέρες, ὡς προετοιμασία μάλιστα τῶν ὑποψηφίων νά βαπτισθοῦν τό Πάσχα, τήν κατ' ἔξοχὴν βαπτισματικὴ ἡμέρα στήν ἀρχαία Ἐκκλησία²⁵. Τό βάπτισμα, ὡς συμμετοχή στό θάνατο καί τήν ἀνάσταση τοῦ Κυρίου²⁶, δέν μποροῦσε παρά νά εἶναι συνδεδεμένο μέ τό Πάσχα, πού ἀποτελεῖ τήν ἀφετηρία τοῦ ἑορτολογίου τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας²⁷. Ἡ ἐν λόγῳ νηστεία στά μέσα τοῦ Γ' αἰώνα ἔγινε μία

ἑβδομάδα²⁸ καί ἀρχές τοῦ Δ' αἰώνα αὐξήθηκε σέ 40 ἡμέρες κατὰ μίμηση τῆς νηστείας τοῦ Χριστοῦ²⁹.

Ἔτσι σιγά σιγά ὀλοκληρώνεται ἡ προπαρασκευαστικὴ τοῦ Πάσχα περίοδος μέ τή Μεγάλη Ἑβδομάδα καί τή Μεγάλη Τεσσαρακοστή³⁰. Κυρίαρχη θέση στόν ἑορτασμό τοῦ Πάσχα εἶχε ἡ παννυχίδα τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, ἡ λαμπροφόρος «καί τοῦ μεγάλου φωτός ἀντίτυπος» κατὰ τόν ἅγιο Γρηγόριο τό θεολόγο³¹, κατὰ τήν ὁποία γίνονταν τά βαπτίσματα καί οἱ ὄρες πού ἀκολουθοῦσαν καλύπτονταν μέ προσευχές, δεήσεις, ψαλμούς, ἀναγνώσματα καί ἀκρόαση κηρύγματος. Ἡ ἀκολουθία, ὅπως ἀναφέραμε, διαρκοῦσε μέχρι τίς πρωινές ὄρες καί ὀλοκληρωνόταν μέ τή θεία Λειτουργία καί τήν Κοινωνία ὄλων τῶν πιστῶν. Κατά τό μεσονύκτιο λάμβανε χώρα καί τό ἄνοιγμα τοῦ πασχαλίου φωτός, σύμβολο τοῦ ἀναστάντος Χριστοῦ πού «ἦν τό φῶς, τῶν ἀνθρώπων»³² καί τῆς λαμπρότητος πού λύει τό σκότος τῆς ἁμαρτίας.

Ἡ ἑορτή τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου παρατεινόταν ἐπτά ἀκόμη ἡμέρες, τή Διακαινίσμο λεγόμενη ἑβδομάδα, ἡ ὁποία λογιζόμενη ὡς μία ἡμέρα ἔληγε τήν Κυριακή τοῦ Θωμᾶ ἢ ἀντίπασχα³³. Ἀναλυτικὴ περιγραφή τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα τόν Δ' αἰώνα μᾶς δίδει ἡ Αἰθερία³⁴. Κατά τή μεταγενέστερη βυζαντινὴ περίοδο ἡ ἑορτή τοῦ Πάσχα ἔγινε ἀκόμη πιά λαμπρὴ καί πλουτίσθηκε μέ ἐξαίρετους ὕμνους μεγάλων ὕμνογράφων τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως τοῦ Δαμασκηνοῦ, τῆς Κασσιανῆς κ.ἄ.

Σημασία πάντως ἔχει ὅτι τό Πάσχα, τό γεγονός τῆς ἀναστάσεως πού πληρώσε μέ φῶς τά πάντα, τόν οὐρανό, τή γῆ καί τά καταχθόνια, ἀποτελεῖ τό κέντρο τῆς λατρευτικῆς μας ζωῆς. Ἡ ζωὴ τοῦ καθενός μας πλέον πηγάζει ἀπό τό γεγονός τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. Μαζί Του συσταυρώθηκε καί πέθανε ὁ ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας, ὁ παλαιός ἄνθρωπος τῶν παθῶν καί τῆς κατάρας, ὁ ὑπόδουλος στό φόβο τοῦ θανάτου καί τῆς φθορᾶς. Τώρα ὁμως ὁ θάνατος ἔχει συντριβεῖ. «Ἐπικράνθη, γιατί κατηργήθη. Ἐπικράνθη, γιατί ἐνεπαίχθη. Ἐπικράνθη, γιατί ἐνεκρώθη. Ἐπικράνθη γιατί ἐδεσμεύθη»³⁵.

Στόχος της Ἐκκλησίας εἶναι μέσα ἀπό τή λατρεία της νά κάνει τό μήνυμα τῆς ἀναστάσεως ὄχι ἓνα ἐτήσιο μόνο βίωμα, ἀλλά μία καθημερινή ὑπόθεση καί ἐμπειρία πού θά πιστοποιεῖ ὅτι εἴμαστε σωσμένοι ἐν Χριστῷ. Εἴμαστε τέκνα τῆς ἀναστάσεως, περιπατοῦντες «ἐν καινότητι ζωῆς»³⁶, μέτοχοι τῆς ζωῆς καί τῆς κατά τοῦ θανάτου νίκης τοῦ ἀναστάντος Χριστοῦ.

Μιλῆσαμε ἤδη, ἐν συντομίᾳ, γιά τόν πασχάλειο χαρακτήρα τοῦ βαπτίσματος μας, ὅπως ἐπίσης καί γιά τήν Κυριακή ἢ ὁποία σέ ἑβδομαδιαία βάση μᾶς θυμίζει τήν ἀνάσταση. Εἶναι ἡ «ἀπαρχή τῆς ἀναστάσεως»³⁷, ἡ «ἀρχή τῆς κτίσεως» τοῦ παλαιοῦ καί τοῦ νέου κόσμου³⁸. Κάθε λατρευτική προσευχή σέ καθημερινή βάση ἔχει ὡς στόχο νά μᾶς συνδέσει μέ τό μυστήριο τοῦ σταυρωθέντος καί ἀναστάντος Χριστοῦ καί νά μεταμορφώσει τή ζωή μας. Ἐκεῖνο ὅμως τό μυστήριο πού κατ'ἐξοχήν ἀποτελεῖ ἀνάμνηση καί ἐμπειρία «τοῦ σταυροῦ, τοῦ τάφου, τῆς τριήμερου ἀναστάσεως, τῆς εἰς

οὐρανοῦ ἀναβάσεως, τῆς ἐκ δεξιῶν καθέδρας, τῆς δευτέρας καί ἐνδόξου πάλιν παρουσίας» Του³⁹ εἶναι, ὅπως καί πάλι τό ξανατονίσαμε, ἡ θεία Εὐχαριστία. Τό μυστήριο αὐτό βαστάζει τό βάρος τοῦ μεγάλου μυστηρίου τοῦ Πάσχα, τοῦ Πάσχα τοῦ Κυρίου μέ τήν πλήρη του μορφή· τοῦ δείπνου, τῆς κοινωνίας τοῦ ἄμνου, τῆς μετοχῆς στή νίκη κατά τοῦ θανάτου καί τῆς διάβασης στήν ἀθάνατη ζωή. Ὅσakis ὁ πιστός κοινωνεῖ τοῦ μυστηρίου τῆς θείας Εὐχαριστίας «Πάσχα ἐπιτελεῖ» κατά τόν ἱερό Χρυσόστομο, χθές, σήμερα, αὔριο, καθημερινά⁴⁰.

Μετοχή, λοιπόν, στή θεία Εὐχαριστία καί γενικότερα στή λατρευτική ζωή τῆς Ἐκκλησίας σημαίνει μετοχή στό γεγονός τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου μας, σημαίνει ὁμολογία τῆς πασχάλιας πίστεως μας, σημαίνει πρόγευση τῶν ἐσχάτων καί βίωση «ἐν ἐσόπτρῳ» τῆς ἀνέσπερης ἡμέρας τῆς Βασιλείας Του.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Ιακωβου Ἀρχατζικακη (Ἀρχμ.), *Αἱ κυριώτεροι εορταί ἐν τῇ Ἀρχαίᾳ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ*, ἐν Ἱεροσολύμοις 1910, σ. 71.
2. Στιχηρό Αἰῶν Ὁρθρου Κυριακῆς τοῦ Πάσχα.
3. Α' Κορ. 5, 7. «Καί γάρ τό Πάσχα ἡμῶν ὑπέρ ἡμῶν ἐτύθη Χριστός».
4. Ἐξόδ. 3-11 καί 12, 14.
5. Ἰω. 1, 29.36. Πράξ. 8, 32, Α' Πέτρ. 1, 19.
6. Ἐβρ. 9, 11-14.
7. Ἦσ. 53, 7.
8. Α' Πέτρ. 2, 24.
9. Ἐξόδ. 12, 46. Ἰω. 19, 36. Βλ. καί Ι. Μ. Φουντουλη, «Πάσχα Κυρίου», στό: *Λειτουργικά Θέματα Δ'*, Θεσσαλονίκη 1979, σ. 96.
10. Ρωμ. 6, 9. Βλ. καί Ι. Μ. Φουντουλη, ὅ.π., σ. 97.
11. Α' Κορ. 5, 7.
12. π. Α. Σμεμαν, *Ἡ Ἐκκλησία Προσευχομένη. Εἰσαγωγή στή λειτουργική θεολογία*, Ἀπόδοση ἀπό τά Ἀγγλικά: π. Δημ. Β. Τζερεπος, ἐκδ. «Ἀκρίτας», Ἀθήνα 1991, σ. 101.
13. Ἀποκ. 1, 10.
14. Νικολαου Καβάσιλα, *Εἰς τήν θείαν λειτουργίαν*, 27, στό: Sources Chrétiennes 4bis, σ. 176 (= PG 150, 425D).
15. *Ἐπιστολή τῶν Ἀποστόλων* (Ἀπόκρυφο, 150 μ.Χ.). Βλ. Edgar Hennecke, *New Testament Apocrypha* (London, 1963), σσ. 190-191.
16. Α. Κ. Καλυβα (Πρωτ/ρου), *Ἡ Μεγάλη Ἑβδομάδα καί τό Πάσχα στήν Ἑλληνορθόδοξη Ἐκκλησία* (Μετάφρ.) Δ. Α. Κούκουρα, ἐκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1999, σ. 16.
17. Α' Κορ. 5, 8.
18. Ευσεβίου, *Ἐκκλησιαστική Ἱστορία*, V, 23, PG 20, 492AB.
19. Ἰω. 19, 20.
20. Χριστιανοί τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας οἱ ὁποῖοι, πιστεύοντες ὅτι συνεχίζουν τήν Ἰωάνναιο Παράδοση, συνέχισαν νά εορτάζουν τό Πάσχα μέ τούς Ἰουδαίους, στίς 14 Νισάν, ὅποια ἡμέρα κι ἂν τύχαινε. Βλ. *Ἐπιστολή Ἀποστόλων*, 545. Ευσεβίου, *Ἐκκλησιαστική Ἱστορία*, V, 24, PG 20, 496A.
21. Β. Φειδα, *Ἐκκλησιαστική Ἱστορία Α'*, σ. 196. Βλ. καί Α. Κ. Καλυβα, ὅ.π., σ. 18-19. Λ. Κ. Σκοντζου, «Ἡ εορτή τοῦ Πάσχα στήν ἀρχαία Ἐκκλησία», *Ἐκκλησιαστική Ἀλήθεια* 16.4-1.5.1989.
22. Τερτυλλιανου, *Ad uxorem* 11, 4. Ευσεβίου, *Ἐκκλησιαστική Ἱστορία*, VI, 34, PG 20, 596A.
23. Β. Ψευτογκα, *Μελίτωνος Σάρδεων 'τά περί τοῦ Πάσχα δύο'* [Ἀνάλεκτα Βλατάδων, 8], Θεσσαλονίκη 1971.
24. Στ. Παπαδοπουλου, *Πατρολογία Α'*, σ. 260. Βλ. καί Λ. Κ. Σκοντζου, ὅ.π.
25. Τερτυλλιανου, *De baptismo* 19, Sources Chrétiennes 35, 93-94.
26. Ρωμ. 6, 5.
27. Π. Ι. Σκαλση, «Ἡ προβαπτισματική νηστεία», στό: *Λειτουργικές Μελέτες Ι*, ἐκδ. Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1999, σσ. 91-92.
28. Διονυσίου Ἀλεξανδρείας, *Ἐπιστολή πρὸς Βασιλεῖαδην Ἐπίσκοπον*, PG 10, 1277BCD, 1279A.
29. Γ. Βεργωτη, *Ἡ νηστεία τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς*, Θεσσαλονίκη 1983.
30. Εὐ. Δ. Θεοδωρου, *Ἡ μορφωτική ἀξία τοῦ ἰσχύοντος Τριωδίου*, ἐν Ἀθήναις 1958. Βλ. καί Α. Κ. Καλυβα, ὅ.π. Ι. Μ. Φουντουλη, *Λογική Λατρεία*, ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἀθήνα 31997, σσ. 33-87.
31. Γρηγορίου Θεολογου, *Λόγος Β' Εἰς τό ἅγιον Πάσχα*, PG 36, 624C.
32. Ἰω. 1, 4. Βλ. καί Ι. Μ. Φουντουλη, «Πάσχα Κυρίου», ὅ.π., σσ. 108-109.
33. Ι. Ἀρχατζικακη (Ἀρχμ.), ὅ.π., σ. 158 ἐξ.
34. Αἰθερίας Ὀδοπορικόν, *Μετάφρ. Ἱερομ. Νικοδήμου Μπαρούση*, ἐκδ. Τήνος, Ἀθήνα 1989, σσ. 91-95.
35. Ἀπό τόν Κατηχητικό Λόγο τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Βλ. καί Ι. Μ. Φουντουλη, *Λογική Λατρεία*, σ. 90.
36. Ρωμ. 6, 4.
37. Ευσεβίου Ἀλεξανδρείας, *Περί τῆς ἡμέρας τῆς Κυριακῆς*, PG 861, 416B.
38. Μ. Ἀθανασίου, *Περί Σαββάτων καί περιτομῆς, ἐκ τῆς Ἐξόδου*, (ἀμφιβάλ.), 4, 5, PG 28, 133B.
39. *Λειτουργία Ἰ. Χρυσοστόμου, Εὐχὴ ἀναφορᾶς*.
40. *Ὁμιλία Ε' εἰς τήν Α' πρὸς Τιμόθεον*, PG 62, 530. Βλ. καί Ι. Μ. Φουντουλη, «Πάσχα Κυρίου», ὅ.π., σσ. 99-100.



ΑΓΙΟΨΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

ΕΞ ΟΙΚΕΙΩΝ ΤΑ ΒΕΛΗ

Πρίν λίγο καιρό ή τρομοκρατία των «τζιχαντιστών» μουσουλμάνων στό Παρίσι σκόρπισε τόν τρόμο καί τήν φρίκη. Νεκροί, άθώα θύματα, ύπῆρξαν πολλοί δημοσιογράφοι καί διοικητικοί υπάλληλοι των γραφείων ενός σατιρικού γαλλικού περιοδικού στό κέντρο του Παρισιού καί πελάτες ενός έδραϊκού παντοπωλείου σέ συνοικία του Παρισιού. Καί ή λαϊκή αγανάκτηση ύπῆρξε ακόμη μεγαλύτερη από τόν φόβο καί τήν φρίκη. Μετά τήν αίματηρή αυτή εκατόμβη τόσων θυμάτων ακούστηκαν από επίσημα στόματα σέ παγκόσμιο επίπεδο, αλλά καί άπλών πολιτών, δηλώσεις καταδικαστικές τῆς πρωτοφανούς σέ αγριότητα αυτής συμπεριφοροῦς των φανατικών μουσουλμάνων στήν καρδιά του Παρισιού. Από όλα, ὅσα ειπώθηκαν, ξεχωρίζουμε τά λόγια του δημάρχου του Ρότερνταμ, ὁ ὁποῖος πραγματικά ξέσπασε άπευθυνόμενος προς τούς φανατικούς μουσουλμάνους. Εἶπε μεταξύ άλλων: «Φαίνεται πραγματικά άδιανόητο νά αντιδρά κάποιος στήν έλευθερία. Αυτό είναι ήλίθιο. Ἐάν δέν σᾶς άρέσει ή έλευθερία, έτοιμάστε τά πράγματά σας καί φύγετε. Ἐάν δέν σᾶς άρέσει ή Δύση... στά τσακίδια!».

Ὁ δήμαρχος του Ρότερνταμ, πού δήλωσε τά παραπάνω, είναι ὁ ἴδιος μουσουλμάνος, ὀνόματι Ἄμπουτσαλέμπ, γιός ιμάμη καί μετανάστευσε από τό Μαρόκο στήν Ὀλλανδία σέ ήλικία δεκαπέντε ετών. Η αγανάκτηση, πού εξέφρασε ὁ δήμαρχος του Ρότερνταμ έναντίον του ισλαμικού φανατισμοῦ των «τζιχαντιστών», είναι αγανάκτηση ενός μουσουλμάνου. Ἄλλά αυτό δέν είναι παράδοξο, από μιά άποψη είναι άπολύτως φυσιολογικό.

Πραγματικά άξίζει έδῶ νά αναρωτηθοῦμε ποιόί πλήττονται από τήν τρομοκρατία των «τζιχαντιστών». Πλήττονται άσφαλῶς οἱ δυτικές κοινωνίες, στίς ὁποῖες άπλώνεται ένα πέπλο τρόμου καί ανασφάλειας. Πλήττονται επίσης καί οἱ δυτικές οικονομίες, πού θά υποχρεωθοῦν νά έπωμισθοῦν τό δυσβάστακτο κόστος τῆς αντιμετώπισης τῆς τρομοκρατικῆς άπειλῆς καί τῆς πρόληψης ανάλογων τρομοκρατικῶν κτυπημάτων. Πλήττονται ακόμη οἱ δημοκρατικές έλευθερίες καί τά ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς πολλοί θά φανοῦν πρόθυμοι νά εγκρίνουν ή, ἔστω, νά άνεχθοῦν τόν περιορισμό τους στό ὄνομα τῆς πανθομολογουμένης ανάγκης αντιμετώπισης τῆς τρομοκρατικῆς άπειλῆς. Μέ λίγα λόγια από τήν τρομοκρατία των «τσιχαντιστών» πλήττονται σχεδόν οἱ πάντες. Ἄλλά δέν γνωρίζουμε αν πλήττεται κανένας τόσο, ὅσο πλήττονται οἱ ἴδιοι οἱ μουσουλμάνοι. Ὅσοι ζοῦν στίς δυτικές κοινωνίες μοιραία θά δοῦν τίς κοινωνίες αυτές νά γίνονται πῶς έπιφυλακτικές καί ἴσως άφιλόξενες άπέναντί τους. Ποιό λοιπόν τό ὄφελος; Μήπως τελικά θύματα του ισλαμικού φανατισμοῦ είναι οἱ ἴδιοι οἱ μουσουλμάνοι; Βλέποντας ἔτσι τά πράγματα λέμε ὅτι ή ὀργισμένη αντίδραση του μουσουλμάνου δημάρχου του Ρότερνταμ έναντίον του ισλαμικού φανατισμοῦ δέν είναι παράδοξη, αλλά από μιά άποψη είναι άπολύτως φυσιολογική.

X.N.X.

ΤΑ ΔΥΣΚΟΛΑ ΓΗΡΑΤΕΙΑ

Ὅταν ὁ άνθρωπος είναι νέος αλλά καί άργότερα ὡς ὄρμος δέ σκέπτεται τά γηρατεία. Σάν διαβεί ὅμως τό Ρουβίκωνα των 50 καί 60 ετών, αρχίζει νά ακούει τό βαρύ βηματισμό τους.

Τότε υποψιάζεται ὅτι πλησιάζουν, ἔρχονται, ήρθαν. Τό μαρτυροῦν τά συμπτώματά τους. Νοιώθει τό σῶμα νά πονεῖ, τήν άντοχή του νά λιγοστεύει, καί τή μνήμη του νά παρουσιάζει κενά. Τότε αρχίζει νά φοβάται τά χειρότερα. Ὑπάρχουν καί χειρότερα; Ἄσφαλῶς. Είναι ή τα-

πείνωση πού κουβαλοῦνε τὰ γηρατειά. Ἡ ἀπώλεια τῆς ἀξιοπρέπειας καί ἡ κούραση - ἀγανάκτηση - τῶν ἄλλων ἀπό τίς ἰδιοτροπίες καί γενικά τή γηροκόμηση.

Ὁ ψαλμωδός στὸν 70 ψαλμό, στίχο 9 ἀπλώνει χέρια βοηθείας πρὸς τὸ Θεό καί ζητεῖ: «Μὴ ἀπορρίψης με εἰς καιρὸν γήρως, ἐν τῷ ἐκλείπειν τὴν ἰσχύν μου μὴ ἐγκαταλίπης με». Στὴ δύσκολη περίοδο τῶν γηρατειῶν ὁ ψαλμωδός καταφεύγει σὲ Κεῖνον, πού δέ διαψεύδει τίς ἐλπίδες τοῦ ἀνθρώπου καί μέ τὴν παρουσία Του δίνει δύναμη καί κουράγιο γιὰ νὰ ἀντιμετωπιστοῦν σωστά καί οἱ πιό δύσκολες καταστάσεις.

Ἐκεῖ πού ἀνθρωπίνως ὅλα εἶναι μαῦρα καί σκοτεινά, ὅταν δέ διαφαίνεται κάποιον φῶς ἐλπίδας, ὁ Θεός ξέρει πῶς θὰ ἐνισχύσει τὸν πιστό καί θὰ κάνει νὰ μὴ χάσει τὴν ἐλπίδα του. Θὰ φωτίσει ὅμως καί τοὺς οἰκείους γιὰ νὰ δείξουν κατανόηση στὸν ἀσθενὴ γέροντα, στὴν ἀνήμπορη γερόντισσα, νὰ ἐξοπλισθοῦν μέ ὑπομονή στὸ ὄντως δύσκολο ἔργο τῆς περιποίησης καί τῆς φροντίδας τοῦ ἀπομάχου καί τῆς ἀπομάχου τῆς ζωῆς, πού τὰ πολλά χρόνια καί τὰ βάσανα τοὺς φόρτωσαν μέ κάποιες ἰδιοτροπίες.

Ὅσοι ἤδη εἰσήλθαμε στὴ δύσκολη αὐτὴ περίοδο τῆς ζωῆς νὰ σιγοψιθυρίζουμε τὴν ἡμέρα ἀλλὰ καί τίς ἀτέλειωτες νύχτες τῆς ἀϋπνίας ἢ ὀλιγοϋπνίας τὸ στίχο τοῦ ψαλμοῦ: «Κύριε εἰς καιρὸν γήρως», ὅταν μᾶς ἐγκαταλείπουν οἱ σωματικές, γιὰτί ὄχι καί οἱ διανοητικές δυνάμεις, Ἐσύ στάσου κοντὰ μας καί στήριξέ μας νὰ μὴ κλονιστοῦμε καί χάσουμε τὸ θάρρος μας. Κάνε νὰ περάσουμε εἰρηνικά τὰ δύσκολα χρόνια τῶν γηρατειῶν κι ἂν Ἐσύ τὸ ἐπιτρέψεις χωρὶς ὀδύνες, μέ σῶες τίς φρένες μας μὰ καί ζωντανή τὴν πίστη μας σὲ Σένα. Αὐτὴ θὰ εἶναι ἡ μεγαλύτερη παρηγοριά μας.

Αὐτὰ ὅλα ἔχουσα ὑπόψη τῆς ἡ στοργικῆς μάνας μας, ἡ Ἐκκλησία σὲ κάθε λειτουργία ἀπευθύνει θεομιμῆ ἀίτηση: «Χριστιανὰ τὰ τέλη τῆς ζωῆς μας, καί καλὴν ἀπολογία τὴν ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ αἰτησώμεθα».

Ὅσοι καί ὅσες μπῆκαμε ἤδη στὰ γηρατειά καλόν εἶναι νὰ προσθέτουμε στὴν παραπάνω αἴτηση αὐτὰ πού ἔγραψε φωτισμένος γέροντας, πού πρόσφατα ἐκοιμήθη: «βοήθησέ με Κύριε, νὰ συνειδητοποιῶ ὅλο καί βαθύτερα τὴν πραγματικότητα ὅτι μπῆκα στὰ γηρατειά, ὥστε νὰ μὴ γίνωμαι τυραννικός ἢ βαρετός ἢ ἐπαχθὴς ἢ ἀσυμπαθὴς καί σιχαμερός στοὺς γύρω μου καί ἰδιαίτερα στοὺς τυχόν συνεργάτες μου».

Γ.Στ.Μ.

ΑΓΙΑΣΜΕΝΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Πνευματικὴ καί ἀγιασμένη θεωροῦσε τὴν Ἐπανάσταση τοῦ 1821 ὁ Φώτης Κόντογλου, γιὰτί δὲν εἶχε μόνο ὑλικούς σκοπούς καί ὑλικές αἰτίες ἀλλὰ πρωτίστως καί κυρίως πνευματικούς (ἐς).

Συνήθως οἱ ἐπαναστάσεις γίνονται ἀπὸ ὑλικές αἰτίες: «σκλαδιὰ, στέρηση, κακοπέραση, βασανιστήρια, περιφρόνηση». Κι ὅταν κάποιες ἀπὸ αὐτὲς θεωροῦνται πνευματικές στὴν πραγματικότητα δὲν εἶναι. Τὴν ἐλευθερία λ.χ. τὴν ἐννοοῦν ὡς δυνατότητα νὰ κάνει ὁ ἀνθρώπος ὅσα νομίζει σωστά καί δίκαια γιὰ τὴ ζωὴ του αὐτὴ, τὴν ὑλικὴ ζωὴ, χωρὶς νὰ πιστεύει πῶς ὑπάρχουν καί ἄλλα γιὰ τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἐπιδιώκει, ὅπως εἶναι ἡ ψυχὴ καί ἡ θρησκεία.



Η ελληνική επανάσταση, όμως δεν έγινε ούτε είχε ως αίτια μόνο τις υλικές στερήσεις και «τήν κακοπάθηση τοῦ κορμιοῦ μοναχά» είχε και καθαρά πνευματικές αιτίες, όπως φαίνεται στους στίχους τοῦ τραγουδιοῦ:

*Γιά τοῦ Χριστοῦ τήν πίστιν, τήν ἀγίαν,
γιὰ τῆς πατρίδος τήν ἐλευθερίαν,
γι' αὐτά τὰ δύο πολεμῶ
κι ἄν δέν τὰ ἀποκτήσω,
τί μ' ὠφελεῖ νά ζήσω;*

Αὐτά διακήρυσσαν καί οἱ μεγάλοι ἥρωες τοῦ '21.

• Ὁ στρατηγός Μακρυγιάννης σέ πλείστα σημεία τῶν ἀπομνημονευμάτων του: α). «... Νά μάθουν νά θυσιάσουν γιά τήν πατρίδα τους καί τή θρησκεία τους περισσότερη ἀρετή, νά ζήσουν ὡς ἄνθρωποι σ' αὐτήν τήν πατρίδα καί μ' αὐτήν τήν θρησκείαν. Χωρίς ἀρετήν καί πόνο εἰς τήν πατρίδα, καί πίστη εἰς τήν θρησκείαν τους ἔθνη δέν ὑπάρχουν»¹. β). Ἡ πατρίδα τοῦ κάθε ἀνθρώπου καί ἡ θρησκεία εἶναι τό πᾶν καί πρέπει νά θυσιάζει καί πατριωτισμόν καί νά ζῆ αὐτός καί οἱ συγγενεῖς του ὡς τίμοι ἄνθρωποι εἰς τήν κοινωνία»².

• Ὁ Κολοκοτρώνης: «Παιδιά μου! Πρέπει νά φυλάξετε τήν πίστη σας καί νά τήν στερεώσετε, διότι, ὅταν ἐπιάσαμε τὰ ἄρματα, εἴπατε πρῶτα ὑπέρ πίστεως καί ἔπειτα ὑπέρ πατρίδος. Ὅλα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἔχουν καί φυλάττουν μιά θρησκεία. Καί αὐτοί οἱ Ἑβραῖοι, οἱ ὁποῖοι κατατρέχοντο καί μισοῦντο καί ἀπό ὅλα τὰ ἔθνη, μένουν σταθεροί εἰς τήν πίστη τους»³.

• Ὁ Ὀδυσσεύς Ἀνδρουῦτσος.

«Ἦτανε φαίνεται ἀπό τό Θεό γραμμένο ν' ἀδράξουμε τ' ἄρματα μιά μέρα καί νά χυδοῦμε καταπάνου στούς τυράννους μας, πού τόσα χρόνια ἀνελεήμονα μᾶς τυραγενοῦν... Οἱ ἐκκλησίες μας γενήκανε τζαμιά καί ἀχούρια τῶν τουρκῶν· κανένας δέ μπορεῖ νά πει, πώς τάχα ἔχει τίποτε ἐδικό του, γιατί τό ταχιά βρίσκεται φτωχός, σάν διακονιάρης στή στράτα... Ὁ Θεός μᾶς ἔδωσε χέρια, γνώση καί νοῦ· ἄς εἴμεθα, ἀδέρφια, βέβαιοι πώς ὁ Χριστός μας, ὁ πολυαγαπημένος, θά βάλει τό χέρι ἐπάνω μας... ἄς ὠφεληθοῦμε ἀπό τήν περίσταση», δηλαδή τήν στάση τοῦ Ἀλῆ πασᾶ ἐνώπιον τῆς Πύλης, «οπού ἔστειλε γιά ἐλόγου μας· μία ὥρα, πρέποντας εἶναι νά ξεσπάσει αὐτό τό μαράζι, οπού μᾶς τρώγει τήν καρδιά. Στά ἄρματα, ἀδέλφια! Ἦ νά ξεσκλαβωθοῦμε ἢ ὅλοι νά πεθάνουμε. Καί βέβαια, καλύτερο θάνατο δέν μπορεῖ νά προτιμήσει κάθε χριστιανός καί Ἕλληνας»⁴.

Γι' αὐτό στήν επανάσταση, πηγαιναν μπροστά πλῆθος ρασοφόροι, μοναχοί, ἱερεῖς καί δεσποτάδες μέ τό σταυρό στό χέρι καί τραβοῦσαν ἀπό πίσω οἱ λαϊκοί, ἄλλοι μέ λάβαρα καί εἰκόνες τοῦ Χριστοῦ, τῆς Παναγίας, τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, Ἁγίου Δημητρίου, τοῦ Ἁγίου Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ, ἄλλοι πάλι κραδαίνοντας ὅ,τι μποροῦσε νά χρησιμεύσει στή μάχη μέ τούς ἄπιστους τυράννους.

Νά κλείσουμε τό σχόλιό μας, ὅπως ἀρχίσαμε, μέ τόν Φώτη Κόντογλου: «Λοιπόν, δέν εἶναι ἀγιασμένη ἡ Ἐπανάστασή μας, δέν εἶναι ἡ Ὁρθοδοξία ματωμένη γιά νά φυλάξει τήν πίστη μας (...). Ἡ ἀληθινή Ὁρθοδοξία εἶναι πλοῦτος καί ρίζα ἀθανασίας, εἶναι φυτρωμένη βαθειά στήν καρδιά τοῦ ὀρθοδοξώτατου λαοῦ μας»⁵.

Γ.Στ.Μ.

1. Γ. Μακρυγιάννη, «Ἀπομνημονεύματα», σ. 87, ἐκδόσεις Γαλαξία.

2. ὁ.π., σ. 91.

3. Θ. Κολοκοτρώνη, «Λόγος στήν Πνύκα» *Νεοελληνικά Ἀναγνώσματα ΣΤ' Γυμνασίου*, Ἀθήνα 1975, Ο.Ε.Δ.Β. σ. 15.

4. Κείμενα τῆς Μεθορίου 19 σ. 11. «Τό εἰκοσιένα, ἡ κιβωτός τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ».

5. ὁ.π., σ. 115.

Μέσα στο ζοφερό σκοτάδι πού ἀγκαλιάζει τήν ἀνθρώπινη ὑπαρξη, στά μεσάνυχτα τοῦ πόνου, τῆς ἀρρώστιας, τῆς ἀνέχειας, τῆς ἀδικίας, τῆς ἀπογνώσεως, ἡ Ἐκκλησία προσκαλεῖ: «Δεῦτε λάβετε φῶς ἐκ τοῦ ἀνεσπέρου φωτός». Χριστός Ἄνεστη!

Ὅσο κι ἄν φαίνονται παράλογα καί ὀδυνηρά ὅσα συμβαίνουν γύρω μας καί μέσα μας, ὑπάρχει ὡστόσο νόημα στήν ἀνθρώπινη ζωή. Ἡ δικαιοσύνη καί ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πῆραν τήν πιό θριαμβευτική ἔκφρασή τους μέ τήν ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ, καταργώντας τή δεσποτεία τοῦ μίσους καί τοῦ θανάτου. Ἐδῶ κορυφώνεται τό αἰώνιο πασχαλινό μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου. Ὁ Θεός «εγείρας αὐτόν (τόν Χριστόν) ἐκ νεκρῶν», «ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἔπουρανίοις, ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καί ἐξουσίας καί δυνάμεως καί κυριότητος καί παντός ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλά καί ἐν τῷ μέλλοντι, καί πάντα ὑπέταξεν ὑπό τούς πόδας αὐτοῦ» (Ἐφεσ. 1, 20-22). Ὅλες οἱ ἄλλες ἐξουσίες καί ἀρχές τοῦ κόσμου τούτου, ὅσο κι ἄν παρουσιάζονται κατά καιροῦς σκληρές καί ἀκαταγώνιστες, τελικά εἶναι εὐθραυστες καί ἐφήμερες. Στόν ἀναστάντα, λοιπόν, Κύριο στηριχθεῖτε

μέ ἐμπιστοσύνη ἀπόλυτη. Ἐνωθεῖτε μέ Αὐτόν σέ κοινωνία μυστηριακή μέ τό βάπτισμα καί τή θεία Εὐχαριστία, γινόμενοι συμμετοχοί στόν θάνατο, τήν ταφή καί τήν Ἀνάστασή Του. Αὐτό τό λυτρωτικό μυστήριο τοῦ Πάσχα ζοῦμε ἐν χαρᾷ οἱ πιστοί καί προγευόμαστε τήν αἰώνια ζωή πού μᾶς χάρισε μέ τό Πάθος καί τήν Ἀνάστασή Του.

«Δεῦτε λάβετε φῶς ἐκ τοῦ ἀνεσπέρου φωτός» καί δεχθεῖτε τό μυστικό μήνυμα τοῦ Πάσχα. Τό πασχαλινό φῶς ἀποκαλύπτει τή σταθερή σχέση Ἀναστάσεως καί Σταυρώσεως καί μᾶς προσκαλεῖ νά ἀποδεχθοῦμε *τή λογική τῆς ἐκούσιας θυσίας, ὡς μορφή ζωῆς, πού νικᾷ κάθε εἶδους θάνατο*. Κάθε εἰλικρινῆς θυσία, πού γίνεται μέ ἀνιδιοτελή ἀγάπη, ἀποκτᾷ νόημα ἀναστάσιμο. Δίνει πασχαλινό νόημα στήν ἀνθρώπινη ὑπαρξη. Ἡ ἀνάσταση βρίσκεται μέσα στόν σταυρό· ὅταν τόν δεχομαστε, ἐλεύθερα, ὅπως ὁ Χριστός, ἀπό ἀγάπη γιά τόν Θεό καί τούς συνανθρώπους μας. Γι' αὐτό καί ὅλοι, ὅσοι Τόν ἀκολούθησαν μέ συνέπεια καί ἀφοσίωση, ἔζησαν τίς πιό μεγάλες δυσκολίες, συμφορές καί στερήσεις, ἀκόμη καί τό μαρτύριο, μέσα σ' αὐτή τή σταυροαναστάσιμη εὐφροσύνη. Τούτη τή χαρά πού καμιά στέρηση, κανεῖς διωγ-

Φῶς, περισσότερο φῶς*

Δεῦτε λάβετε φῶς ἐκ τοῦ ἀνεσπέρου φωτός...

μός, καμιά συκοφαντία καί κανείς κατατρεγμός δέν μπόρεσε νά τούς τήν ἀφαιρέσει, καθώς ἀγκάλιαζαν τό σταυρό τους μέ τό βλέμμα στόν ἀναστάντα Χριστό.

«Δεῦτε λάβετε φῶς ἐκ τοῦ ἀνεσπέρου φωτός». Ἐνα φῶς, πού δέν προορίζεται ἀποκλειστικά γιά μερικούς ἐκλεκτούς ἀνθρώπους ἢ λαούς, οὔτε περιορίζεται μόνο σ' αὐτούς, ἀλλά πού θά πρέπει ν' ἀγκαλιάσει τούς πάντες, χωρίς διακρίσεις ἐθνῶν, φυλῶν, χρωμάτων, καταγωγῆς. Ὁ ἀναστάς ἐκ νεκρῶν, Αὐτός πού εἶναι τό φῶς, πού «φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τόν κόσμον», μεταμορφώνει τά πάντα, κάθε μορφή ζωῆς, σχέσεων καί ἐξελίξεως. Μέ τήν ἔγερσή Του, «τό ἀνθρώπινον σύμπαν τῶν τοῦ Ἄδου ἀπάρας πυθμένων εἰς οὐρανοῦς ἀνεβίβασεν». Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ὅλοι οἱ λαοί ἔχουν δικαίωμα στή νίκη, στήν ἀγάπη, στή χαρά τῆς Ἀναστάσεως. Καί ἡ Ἐκκλησία, ἐκστατική μπροστά στίς παγκόσμιες διαστάσεις τοῦ γεγονότος, ψάλλει: «Ἡ ἀνάστασις σου, Χριστέ Σωτήρ, ἄπασαν ἐφώτισεν τήν οἰκουμένην», «Πεφώτισται τά σύμπαντα τῇ Ἀναστάσει σου, Κύριε». Ὁλόκληρη ἡ κτίση ἀποκτᾷ νέο φῶς: «Νῦν πάντα πεπλήρωται φωτός, οὐρανός τε καί γῆ καί τά καταχθόνια».

* † Ἀναστασίου, Ἀρχιεπισκόπου Τιράνων καί πάσης Ἀλβανίας,
Νῦν πάντα πεπλήρωται φωτός,
ἐκδ. «Μαῖστρος», Ἀθήνα 2007, σσ. 51-56.



*«Καί ἀναβλέψαι θεωροῦσιν
ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος»*

Μάρκ. 1στ' 4

Μετράω τούς λίθους τούς μεγάλους σφόδρα,
πού ἀπ' τά βήματά μου ἀπεκύλισες.

Θυμᾶμαι τά πανύψηλα βουνά,
πού στέκονταν μπροστά μου ἀπειλητικά,
καί Σύ μέ ἓνα Σου λόγο τά ἰσοπέδωσες.

Ἄναπολῶ τά ὀρμητικά ποτάμια,
πού ἀπ' τούς στόχους μου μέ χώριζαν
καί Σύ μέ ἓνα μόνο βλέμμα Σου,
τά στέγνωσες.

Σ' εὐχαριστῶ!
Καί δέομαί Σου, Κύριε, νά μὴν ξεχνῶ
ὅλες ἐκεῖνες τίς μικρاناστάσεις,
πού ἡ Ἀνάστασί Σου στή ζωή μου ἔφερε.

Κι ὅλο νά ἐλπίζω καί νά προσδοκῶ
τοῦ μέλλοντος αἰῶνος τή ζωή
καί τή μεγάλη Ἀνάστασι
τοῦ δεύτερου ἐρχομοῦ Σου.

Ἄσπασία Κακούρη

200 χρόνια νέας μεθόδου Βυζαντινῆς Παρασημαντικῆς*

τοῦ Χρήστου Καραμάνη,
Καθηγητῆ Μουσικῆς

Γ'

ΤΙ ΛΟΙΠΟΝ ΜΑΣ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ Η ΝΕΑ ΜΕΘΟΔΟΣ;

Ἀρχικά ἔχουμε τήν κατάργηση τῆς πολυσύλλαβης παραλλάγης μέ τήν μονοσύλλαβη. Δηλαδή, τό Ἄνανες, Νέανες, Νανά, Ἅγια ἀντικαθίσταται μέ τίς μονοσύλλαβες Πα, Βου, Γα, Δι, Κε, Ζω, Νη πού ἀποτελοῦν εὐφωνούς συλλαβισμούς τῶν ἐπτά πρώτων γραμμάτων τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφάβητου. Γίνεται ἔπειτα ἡ σαφῆς καταμέτρηση τοῦ χρόνου κι ὁ κανονισμός τῶν σχετικῶν σημαδιῶν. Ἐχουμε πλέον τόν ὀρισμό τῶν διαστημάτων καί τῶν κλιμάκων τῶν 3 γενῶν (Διατονικό, Χρωματικό, Ἐναρμόνιο). Δηλαδή ὁ κάθε ἦχος ἔχει τή δική του κλίμακα καί συγχρόνως γίνεται καί ὁ καθορισμός τῆς ἐνέργειας τῆς κάθε φθορᾶς. Μία ἀκόμη σημαντική ἀλλαγὴ εἶναι καί αὐτή: Κρατήθηκαν 10 ἀπό τά 15 φωνητικά σημάδια. Αὐτά εἶναι τά γνωστά σέ ὄλους ἴσον, ὀλίγον, πεταστή, κεντήματα, κέντημα, ὑψηλή, ἀπόστροφος, ὑπορροή, ἔλαφρόν καί χαμηλή. Καταργήθηκαν τά ἐξῆς 5. ὄξεία, πελαστόν, κούφισμα, δύο ἀπόστροφοι καί κρατημοῦπόρροον. Ἀπό τά 40 ἄφωνα σημάδια καταργήθηκαν τά 35 καί ἔμειναν 5 καί εἶναι: ἡ βαρεία, τό ψηφιστόν, τό ὀμαλόν, τό ἔτερον ἢ σύνδεσμος καί τό ἀντικένωμα. Καταργήθηκαν τό τρομικόν, τό ἐκστρεπτόν, τό πίασμα, τό ἀντικενωκύλισμα, τό κύλισμα, ἡ παρακλητική, τό λύγισμα, τό ἐπέγεσμα, τό τρομικόν σύναγμα, τό ψηφιστόν σύναγμα, τό ξηρόν κλάσμα, τό ἀργοσύνθετον, τό γοργοσύνθετον, τό οὐράνισμα, ὁ θεματισμός ἔσω, ὁ θεματισμός ἔξω, τό θές καί ἀπόθες, τό παρακάλεσμα, τό χόρευμα, τό σείσμα, τό σύναγμα, τό τρομικόν παρακάλεσμα, τό ψηφιστόν παρακάλεσμα, τό ἡμίφωνον, τό ἡμίφθορον καί

τό θέμα ἀπλοῦν.

Εἰσάγονται νέα σημάδια: μαρτυρίες, φθορές καί σημάδια διαίρεσης τοῦ χρόνου. Ἀπλοποιοῦνται ἐπίσης καί τά ἐκτεταμένα παλαιά ἀπληγήματα τῶν ἦχων. Τέλος, πολύ σημαντική ἀπόρροια τῆς νέας μεθόδου ἦταν ὅτι ἐξηγήθηκε τό περιεχόμενο τῶν θέσεων καί τῶν μεγάλων ἀποστάσεων ὀλογράφως μέ τό μεταγραφικό ἔργο τῶν τριῶν Διδασκάλων καί τῶν μαθητῶν τους (Πέτρου Ἐφεσίου, Πέτρου Ἁγιοταφίτου, τῶν Ἁγιορειτῶν Πατέρων Ἰωάσαφ, Ματθαίου, Νικολάου, Νικηφόρου καί Θεοφάνους). Ἀπό τά εἶδη μελοποιίας λησμονεῖται πλέον τό παλαιό στιχηραρικό μέλος, ἐκλείπει τό Κοντακάριο καί βαθμιαία ἐξαφανίζεται τό Μαθηματάριο καί τό Κρατηματάριο.

Αὐτὴ λοιπόν ἡ μουσική μεταρρύθμιση τοῦ 1814 εἶναι ὁ σπουδαιότερος σταθμός τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μας μουσικῆς. Ἄν μάλιστα ἀναλογιστοῦμε τό χρόνο καί τίς συνθήκες κάτω ἀπό τίς ὁποῖες πραγματοποιήθηκε, θά ἀντιληφθοῦμε ὅτι τό ἐγχείρημα ἀποκτᾶ ξεχωριστὴ ἀξία καί σπουδαιότητα.

Ὅπως ὅμως κάθε νέα προσπάθεια ἀντιμετωπίζεται μέ σκεπτικισμό καί καχυποψία, ἔτσι καί οἱ τρεῖς αὐτοὶ Διδάσκαλοι ἀντιμετωπίστηκαν ἀπό τοὺς τότε συναδέλφους τους, ἀλλὰ καί ἀπό μεταγενέστερους δασκάλους καί μουσικολόγους, μέ καχυποψία καί, σέ μερικές περιπτώσεις, μέ μεγάλη σκληρότητα. Παρά τίς διαφορετικές ἀπόψεις καί τίς ἐπικρίσεις ἢ ἀκόμη καί τίς κατακρίσεις κάποιων Ἑλλήνων καί ξένων ἐρευνητῶν, θά πρέπει νά σταθοῦμε στό γεγονός ὅτι οἱ τρεῖς αὐτοὶ δάσκαλοι ἐγκαινίασαν μία νέα περίοδο πού ἔδωσε ἀφορμές στήν ἐπιστήμη τῆς μουσικολογίας, ἡ ὁποία

* Ὁμιλία, ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε στόν «ΟΡΦΕΑ» Σεργῶν τήν 1η Δεκεμβρίου 2014.

ιδιαίτερα στην πατρίδα μας έχει λίγα χρόνια παρουσίας, να ανοίξει νέους ορίζοντες για τό συγκεκριμένο μουσικό σύστημα.

Άσφαλώς και δέν μπορούμε να ισχυριστούμε ότι οί τρείς Διδάσκαλοι έπραξαν τό τέλειο. Αυτό, άλλωστε, φαίνεται και από τήν αναγκαιότητα πού προέκυψε για σύσταση αναθεωρητικής μουσικής Έπιτροπής στά 1881 από τό Οικουμενικό Πατριαρχείο για να αντιμετωπι-

ρέσει να βοηθηθεί στην προσευχή του.

Γι' αυτό και στίς περισσότερες σχολές εκμάθησης τής ψαλτικής, όλα τά χρόνια μέχρι και τίς ημέρες μας, ξεχωριστή βαρύτητα δίδεται στό πρακτικό μέρος και όχι στό θεωρητικό. Οί όποιες θεωρητικές διαφορές ενδιαφέρουν ελάχιστους από τούς συνανθρώπους μας καθώς και τά προβλήματα πού δημιουργούνται. Γι' αυτό άλλωστε σε κάθε έπιστήμη και σε κάθε τομέα υπάρχουν οί ειδικοί για να τά επιλύουν και έμεις να εισπράτουμε τό αποτέλεσμα τών έρευνών τους.



Έντυπη έκδοση νέων βιβλίων μέ τήν καινούρια παρασημαντική και όφέλη.

Καθιερώνεται λοιπόν ή νέα Μέθοδος και αρχίζει ή εκτύπωση νέων βιβλίων μέ τήν παρασημαντική. Τό δύσκολο έργο τής εκτύπωσης τό ανέλαβε ό Πέτρος Μανουήλ στό Βουκουρέστι τό 1820. Έκει τυπώνεται για πρώτη φορά τό «Νέον Άναστασιματάριον». Άκολουθεί και δεύτερο βιβλίο από τόν ιδιο, χωρισμένο σε δύο μέρη: α) τό σύντομο Δοξαστάριον του Πέτρου Λαμπαδαρίου του

σθούν τά προβλήματα πού προέκυψαν από τήν μεγάλη αυτή αλλαγή. Τά μέλη, μάλιστα, τής Έπιτροπής αναγνωρίζουν στην έκθεσή τους προς τήν Ίερά Σύνοδο τό έργο τών τριών Διδασκάλων, τό όποιο έγινε ό ασφαλής δρόμος για να συνεχίσει τήν πορεία της ή μουσική παράδοση τής Όρθοδοξίας.

Δέν θά ήθελα να Σας κουράσω μέ όρολογίες και μουσικούς κανόνες σχετικά μέ τίς αντιρρήσεις πού υπάρχουν για τό έργο τών τριών Διδασκάλων. Σήμερα, άλλωστε, έχει παγιωθεί τό θεωρητικό σύστημα αλλά και ό τρόπος του ψάλλειν. Οί όποιες διαφορές έχουν να κάνουν μέ τίς τοπικές παραδόσεις οί όποιες έχουν δημιουργηθεί, κυρίως στην πατρίδα μας, και όχι τόσο στό θεωρητικό σύστημα τής μουσικής μας, διότι, για να είμαστε πραγματικοί και ειλικρινείς τά θεωρητικά τής μουσικής σε ελάχιστους ενδιαφέρουν. Ό πιστός μέσα στην Έκκλησία θέλει να άκούσει σεμνή και κατανυκτική ψαλμωδία για να μπο-

Πελοποννησίου και β) τό Τριώδιο του ίδιου. Παράλληλα οί τρείς Διδάσκαλοι αναθέτουν στον μαθητή τους Θάμυρη τήν εκτύπωση δικών τους χειρογράφων τήν ίδια έποχή στό Παρίσι. Πρώτο τυπώνεται τό θεωρητικό του Χρυσάνθου και έπειτα τό Δοξαστάριον του Πέτρου Λαμπαδαρίου.

Τά όφέλη από αυτές τίς έντυπες εκδόσεις ήταν πραγματικά μεγάλα. Άπαλλάχθηκαν οί μαθητές από τούς κόπους τής αντιγραφής και τίς δαπάνες και βρήκαν πλέον τήν έλευθερία τους να μπορούν και να μελετούν όχι μόνο αυτά πού ήξερε ό ψάλτης τής εκκλησίας τους αλλά και πάμπολλα άλλα μαθήματα. Βέβαια τήν έποχή αυτή παρατηρείται τό έξης φαινόμενο: Στίς κατά καιρούς εκδόσεις μουσικών βιβλίων καταγραφόταν μάλλον ήθελήμενα και ή υποκειμενική έρμηνεία του εκδότου. Ό Γεώργιος Βιολάκης αναφέρει γι' αυτό τό θέμα σε έπιστολή του προς τόν Οικουμενικό Πατριάρχη Κων/νο

τόν Ε' ότι επειδή στην αρχή υπήρχε έλλειψη του Δοξασταρίου του Πέτρου του Πελοποννησίου πολλοί τύπωναν τό βιβλίό αυτό μέ τό όνομα του Πέτρου. Βέβαια, μέσα στή δική τους έκδοση έβάζαν καλλωπιστικά στοιχεία δικά τους μέ άποτέλεσμα ένα π.χ. Δοξαστικό νά υπάρχει εκεί μέ διαφορετικές παραλλαγές. Έφτασε καί στό σημείο ακόμα καί ό ίδιος ό Βιολάκης νά άπορεί γιά τό πού βρίσκεται τό πρωτότυπο μέλος του Πέτρου. Μήπως καί στίς μέρες μας δέν γίνεται αυτό; Θά μπορούσα νά άπαριθμήσω πολλά παραδείγματα. Θά αναφερθώ μόνο σέ ένα. Τό «Δύναμις» του Μπαλασίου του Ίερέως. Όποια Θεία Λειτουργία κι άν άνοιξετε, θά τό βρείτε μέσα καί άν τό μελετήσετε, θά δείτε ότι σέ καμιά δέν είναι ίδιο. Άς έλπίσουμε ότι κάποτε θά σταματήσει αυτή ή συνήθεια καί θά έλθουμε πάλι στό κλασικό, τό όποίο είναι καί τό πιο ώραίο.

Άνακεφαλαιώνοντας άς θυμηθούμε καί τά όφέλη από τήν καθιέρωση τής νέας μεθόδου.

1) Μετέβαλε τήν συμβολική καί στενογραφική ιδιότητα των φθόγγων σέ τέλεια άνάγνωση, χωρίς νεωτερισμούς. Έπεξηγήθηκαν, δηλαδή, θέσεις καί άποτυπώθηκαν στό χαρτί μέ τόν καλύτερο δυνατό τρόπο άπαλλάσσοντας τούς μαθητές από τή δύσκολη καί επίπονη προσπάθεια άπομνημόνευσης μεγάλων μελωδικών γραμμών.

2) Συμπεριέλαβε στό έξηγητικό της έργο παλαιές μελωδίες. Δέν τίς έβαλε στό περιθώριο. Τουναντίον πάνω σ' αυτές στηρίχθηκε ή Νέα Μέθοδος. Δέν έγραψαν πρώτα δικά τους μαθήματα οί τρεις Διδάσκαλοι αλλά φρόντισαν πρώτιστα νά μεταγράψουν τίς παλαιές μελωδίες έτσι ώστε νά υπάρξει συνέχεια στην Παραδοση καί οί ίδιοι νά μήν κατηγορηθούν ότι δέν είναι συνεχιστές αυτής. Όστερα μελοποίησαν τά δικά τους μαθήματα.

3) Μείωσε τό χρόνο εκμάθησης τής ψαλτικής τέχνης σέ μονοψήφιο άριθμό έτών. Πρίν τή Μεταρρύθμιση ήταν φύσει άδύνατο νά μάθει κάποιος τήν ψαλτική τέχνη σέ λιγότερο από 20 χρόνια. Τώρα μπορεί νά τήν μάθει μέ πολλή ύπομονή καί κόπο σέ πολύ λιγότερα χρόνια. Θά μπορούσαν παιδιά νά ψάλλουν σέ αναλόγιο ή νά δίνουν συναυλίες μέ τήν παλαιά Παρασημαντική; Έννοείται πώς όχι! Αυτό όμως τό κατάφεραν οί τρεις Διδάσκαλοι μέ τήν Νέα Μέθοδο

πού μας άφησαν. Καί

4) Συνετέλεσε στην εύρεία εκμάθηση τής Βυζαντινής Μουσικής σέ πάρα πολλούς ανθρώπους, είτε αυτοί είναι νέοι είτε είναι ήλικιωμένοι, είτε είναι άνδρες ή καί γυναίκες.

Γενικά μπορούμε νά πούμε ότι παρά τά επιμέρους προβλήματα, τά όποια υπάρχουν σέ κάθε ανθρώπινο έργο, οί τρεις Διδάσκαλοι τής Μεταρρύθμισης πέτυχανά ένα είδος κωδικοποίησης τής Έκκλησιαστικής Μουσικής, μεταρρύθμισαν μέ συστηματικό τρόπο τή μουσική γραφή καί μας έδωσαν τήν εύκαιρία ή μουσική, πού ψάλλουμε σήμερα, νά είναι ή ίδια, ή όποια, άν καί δέχθηκε τίς άρνητικές επιδράσεις του χρόνου καί τίς κατά καιρούς φθοροποιές ιστορικές συνθήκες, νά παραμείνει στην ουσία αναλλοίωτη. Οί αναλύσεις πού έγιναν στά διάφορα μέλη δέν έθιξαν τή βάση του θεωρητικού συστήματος τής όκταηχίας καί ή παράδοση τηρήθηκε μέ πολύ σεβασμό καί εύλάβεια.

Η νέα σημειογραφία, θά λέγαμε άπλά, ήλθε στην ώρα της. Διότι ήταν αυτό πού περιμεναν όλοι μέσα από μία πολύχρονη μουσική διεργασία καί από πολλές άπόπειρες γιά άλλαγή. Ξεπήδησε στόν αναγκαίο χρόνο μέσα από τά σπλάγχνα τής παράδοσης, ή όποια τήν συντηρούσε. Άνδρώθηκε γρήγορα γιά νά παίξει τόν ιστορικό της ρόλο. Δέν μπορεί, άλλωστε, νά μήν μνημονευθεί τό γεγονός ότι είναι τό μοναδικό από τά μουσικά συστήματα γραφής, τό όποίο δέν άφομοιώθηκε από τό σύστημα του πεντάγραμμου. Όλα τά άλλα μουσικά συστήματα διαφόρων λαών χάθηκαν καί ύποτάχθηκαν στό πεντάγραμμο!

Κλείνοντας θά ήθελα νά παραθέσω τήν προτροπή του Μητροπολίτου Προικοννήσου Φιλοθέου, ό όποίος μας συμβουλεύει τά έξής! «Οί σήμεραν υπάρχοντες ιεροψάλται θά ήτο εύκταϊον, εάν μετά ζήλου έπεδίδοντο εις μόνην τήν μελέτην των μαθημάτων των αρχαίων τής Έκκλησίας μουσουργημάτων καί θεϊων άσμάτων, των διά τής νέας μουσικής γραφής, όρθως καί καλως λίαν υπό των τριών Διδασκάλων Χρυσάνθου, Γρηγορίου καί Χουρμουζίου αναλυθέντων, άποφεύγοντες νεωτερισμούς κατά τήν προφοράν ή κατά τήν γραφήν ή κατά τήν εκθεσιν».

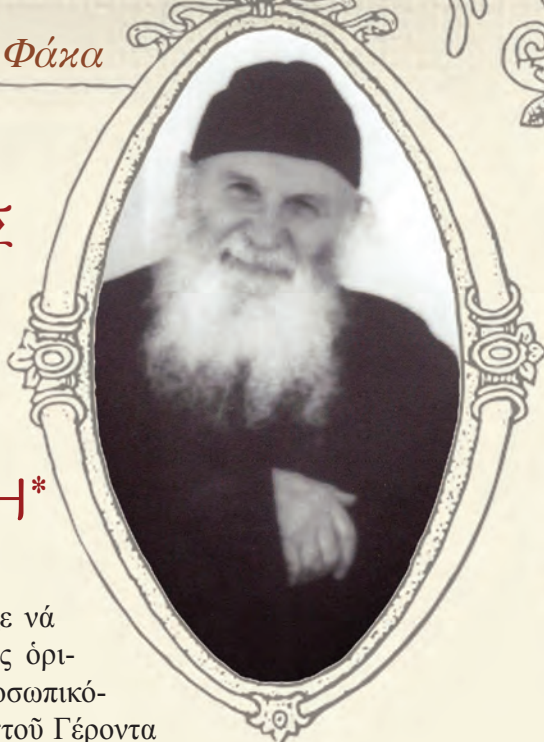
Εύχαριστώ πολύ!!!

Τοῦ Φιλοκλήμονα Χ. Φάκα

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΜΝΗΜΟΣΥΝΟΣ

ΓΙΑ ΤΟΝ ΜΑΚΑΡΙΣΤΟ
ΓΕΡΟΝΤΑ

π. ΕΥΣΕΒΙΟ ΒΙΤΤΗ*



Στήν ταπεινότητά μου ἔλαχε νά καταθέσω στήν ἀγάπη σας ὀρισμένες σκέψεις γιά τήν προσωπικότητα καί τήν προσφορά τοῦ μακαριστοῦ Γέροντα πατρός Εὐσεβίου, πνευματικοῦ πατρός γενομένου τῶν περισσοτέρων ἀπό μᾶς πού συμμετέχουμε στήν λατρευτική αὐτή σύναξη.

Κάποτε ὁ Κύριος, ἀπευθυνόμενος στους μαθητές του, εἶπε: «ὅταν ποιήσετε πάντα τά διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε ὅτι δοῦλοι ἀχρειοί ἐσμεν, ὅτι ὁ ὠφειλομεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν» (Λουκ. 17, 10).

Τήν ἐντολή αὐτήν ἐφάρμοσεν ὁ μακαριστός Γέροντας μέ ἀπόλυτη ἀκρίβεια σ' ὅλη τήν ἐπίγεια βιοτή του, ταπεινώνοντας ὑπερβολικά τόν ἑαυτό του καί αὐτοπροσδιοριζόμενος ὄχι μόνον ὡς δοῦλος ἀλλά καί ὡς κεγχριαῖος μοναχός· δηλ. τόσο μικρός καί ἀσήμαντος ὅσο μικρό καί ἀσήμαντο εἶναι ὡς πρὸς τό μέγεθός του τό κεγχρί.

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Τυράνων καί πάσης Ἀλβανίας κ. Ἀναστάσιος, πνευματικός ἀδελφός καί ἐπιστήθιος φίλος τοῦ Γέροντα, χαρακτήρισε τόν πατέρα Εὐσέβιο σέ ἐκδήλωση πού ἐγινε πρὸς τιμή του στή Θεσ/νίκη στίς ἀρχές τοῦ 1914, ὡς **ἀναζητητή τοῦ ἀπολύτου**, μέ τήν ἔννοια ὅτι βίωνε τήν ὀρθόδοξη πνευματικότητα μέ ἀπόλυτη συνέπεια, χωρίς παρεκκλίσεις καί συμβιβασμούς.

Ἄλλοι τόν χαρακτήρισαν ὡς παρόμοιο, ἰσάζιο καί ἰσοδύναμο μέ τούς τρεῖς ἱεράρχες, γιατί, ὅπως ἐκεῖνοι, ἔτσι καί ὁ μακαριστός Γέροντας ἦταν διδάσκαλος οἰκουμενικός· ὄχι οἰκουμενιστής. Ἡ πνευματική καί κοινωνική του προσφορά δέν περιορίστηκε μόνο στόν ἑλλαδικό χῶρο. Ἐπεκτάθηκε καί σ' ἄλλες χῶρες, ὅπως α) **στή Γαλλία**, ὅπου δίπλα στόν ἀββᾶ Πιέρ βοηθοῦσε καί περιέθαλπε παραστρατημένους ἀνθρώπους τῆς νύχτας, κατασκευάζοντας καί κουβαλώντας δέματα, γεγονός πού τοῦ προκάλεσε ἀνήκεστο βλάβη στό ἐριστικό του σύστημα, βλάβη ἢ ὁποία, ὡς «σκόλοψ

τῆ σαρκί», τόν συνόδευε σ' ὅλη του τή ζωή, β) **στή Γερμανία** καί γ) γιά πολλά χρόνια **στή Σουηδία**, ὅπου προσέφερε ἀνεκτίμητες ὑπηρεσίες στόν ἐκεῖ ἀπόδημο Ἑλληνισμό.

Ἡ τεράστια θεολογική καί φιλοσοφική του συγκρότηση, ἡ εὐαισθησία του, ἡ εὐγένειά του, ἡ λεπτότητα καί διακριτικότητά του καί τό μεγάλο συγγραφικό του ἔργο καθώς καί ἡ ἄρνησή του νά δεχθεῖ ἀξιώματα πού τοῦ προσφέρονταν, μᾶς θυμίζουν τόν ἅγιο Γρηγόριο τό Θεολόγο.

Ἡ πνευματική καί κοινωνική του προσφορά (ἄγνωστη στούς πολλούς) μᾶς θυμίζει τό τεράστιο καί πολλαπλό κοινωνικό ἔργο τοῦ Μεγ. Βασιλείου. Ὅ,τι εἰπώθηκε γι' κεῖνον, ὅτι «ἦταν σύμβουλος ἀγαθός, παραστάτης δεξιός, τῶν θείων ἐξηγητής, τῶν πρακτέων καθηγητής, γήρως βακτηρία, πίστεως ἔρεισμα», ἰσχύει ἀπόλυτα καί γιά τό Γέροντα. Πόσες φορές δέν ἐπισκεπτόταν ἀσθενεῖς ἀδελφούς στά σπίτια τους ἢ στά νοσοκομεῖα ἀκόμη καί τίς μεταμεσονύκτιες ὥρες, ξενυχτώντας κοντά τους καί συνοδεύοντάς του καμιά φορά καί στό ἐξωτερικό! Τόν πόνο καί τήν δοκιμασία τῶν ἀδελφῶν ἔκανε προσωπική του ὑπόθεση. Ἡ φράση τοῦ Παύλου «τίς ἀσθενεῖ καί οὐκ ἀσθενῶ, τίς σκανδαλίζεται καί οὐκ ἐγώ πυροῦμαι» (Β' Κορ. 11, 29) δέν τοῦ ἐπέτρεπε «κατεχθῆναι ἀπό τοῦ ὕπνου» (Πράξ. 20, 9).

Πολλές πτυχές τῆς ζωῆς τοῦ Γέροντα, ὅπως ἡ προάσπιση τῶν χριστιανικῶν ἀληθειῶν, ὅταν αὐτές πολεμοῦνταν ἀπό τόν ὀποιοδήποτε, ἡ μαχητικότητά του καί προπαντός ἡ ἀπέραντη, ἡ θυσιαστική ἀγάπη γιά ὅλους, ἀνεξαρτήτως χρώματος, ἐθνικότητας, θρησκείας κ.λπ. μᾶς θυμίζουν τόν ἱερό Χρυσόστομο. Ἐνας Γάλλος ἱστορικός, ὁ Gregoir, ἀναφερόμενος στόν ἱ. Χρυσόστομο, γράφει: «ἦταν σκληρός γιά τήν ἁμαρτία καί γεμάτος εὐσπλαχνία γιά τοὺς ἁμαρτωλοὺς». Χαρακτηρισμός πού προσιδιάζει ἀπόλυτα στό μακαριστό Γέροντα Εὐσέβιο.

Γιά τόν π. Εὐσέβιο ὁ κατ' ἀλήθειαν βίος, ἡ ὄντως ζωή εἶναι σχέση, ἀγάπη, κοινωνία καί ἐπικοινωνία μέ τό Θεό καί τοὺς ἀνθρώπους. Εἶναι γνωστό ὅτι ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης ἔμεινε γνωστός στήν ἱστορία ὡς ὁ μαθητής τῆς ἀγάπης. Νομίζω ὅτι καί γιά τόν πατέρα Εὐσέβιο ὁ

χαρακτηρισμός πού ἀνταποκρίνεται πλήρως στήν προσωπικότητά του καί τήν προσφορά του εἶναι ὅτι **ἦταν ὁ ἐκφραστής τῆς θυσιαστικῆς ἀγάπης**.

Βίωσε καί ἐξέφραξε τήν γνήσια, τήν πηγαία, τήν εἰλικρινή καί ἀνιδιοτελή ἀγάπη, πού πάντα στέγει πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει» καί ποτέ δέν ἐκπίπτει, ὅπως τήν περιγράφει ὁ Ἀπόστ. Παῦλος στό 13 κεφάλαιο τῆς Α' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς του. Στό πόνημά του: «**Ἐμεῖς καί ἡ ἀγάπη μας**» χαρακτηρίζει τήν γνήσια ἀγάπη ὡς καθολική, ἐπειδή ἀγκαλιάζει τοὺς πάντες, ἐνῶ τήν ἀγάπη πού ἐκφράζεται σέ ὀρισμένα μόνο πρόσωπα τήν ἀποκαλεῖ «ὄχι σωστή ἀγάπη, ἀλλά λειψή ἢ καί ὄχι σπάνια ἀγάπη ἀρρωστημένη καί παθολογική. Τήν ἀλήθεια αὐτήν τήν ξεκαθάρισε μέ ἀπόλυτη σαφήνεια ὁ Κύριος στήν ἐπί τοῦ ὄρους ὀμιλία του, ὅταν εἶπε: «ἐάν ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθόν ἔχετε; οὐχί καί οἱ τελῶναι τό αὐτό ποιοῦσι;» (Μαθ. 5, 46). «Ἐγὼ δέ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθρούς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς καί προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καί διωκόντων ὑμᾶς» (Μαθ. 5, 44).

Γιά ὅλους ἐμᾶς πού τελοῦσαμε κάτω ἀπό τήν πνευματική πατρότητα τοῦ Γέροντα καί γιά τήν περιοχή μας γενικότερα ἢ ἐδῶ παρουσία του ἦταν μεγάλη εὐλογία. Πῶς μπορούμε νά ξεχάσουμε τίς στιγμές πού βιώναμε στό ἐξομολογητήριό του ἐξομολογούμενοι μέ συντριβὴ τὰ ἁμαρτήματά μας καί συμμετέχοντας στή συνέχεια στίς ὥραιες, ἐποικοδομητικές καί ἐπωφελεῖς συζητήσεις, ἐμβαθύνοντας στίς πύο βαθιές θεολογικές ἔννοιες τῆς πίστεως μας! Οἱ στιγμές αὐτές ἦταν μιά πνευματική ὄση στήν ξηραῖλα, τήν ἐρημιά καί στήν πεζότητα τῆς ζωῆς μας.

Ἡ κοίμησι τοῦ γέροντα καί ἡ ἐκδημία του ἄφησε μέσα μας ἕνα τεράστιο καί δυσαναπλήρωτο κενό. Μᾶς παρηγορεῖ ὁμως ἡ βεβαιότητα ὅτι ἀπό ἐκεῖ πού βρίσκεται τώρα - καί βρίσκεται χωρίς ἀμφιβολία στόν παράδεισο - εὔχεται, δέεται καί πρεσβεύει στόν πανάγαθο Θεό γιά τήν πνευματική μας προκοπή καί τή σωτηρία μας.

Ὁ Θεός νά μᾶς ἀξιώσει νά εἴμαστε πάντα δέκτες τῶν εὐλογιῶν του.

* Ἐκφωνήθηκε στόν Ἱ. Ναό Ἁγίου Ἀντωνίου Σεργῶν κατά τήν τέλεση τοῦ ἱ. μνημοσύνου γιά τήν ἀνάπαυση τῆς ψυχῆς τοῦ Γέροντα.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΒΙΟΓΡΑΦΙΕΣ τῶν Μητροπολιτῶν Σερρῶν καὶ Νιγρίτης

Τοῦ μακαριστοῦ Κυριάκου Παπακυριάκου, θεολόγου καθηγητῆ

Θ'

24. ΝΙΚΟΛΑΟΣ Γ. 1393-

Ὁ Νικόλαος Γ' ἀναφέρεται τό ὄνομά του στοὺς ἐπισκοπικούς καταλόγους τῆς Μητροπόλεως Σερρῶν μέ διαφορὰ χρόνου ἀρχιερατείας ἐνός ἔτους 1393 ἢ 1394. Ὁ Βασίλειος Λήμνου τόν ἀναφέρει ἀπό τό 1394-1395. Βέβαιο ὅμως εἶναι ὅτι ἀρχιεράτευσε ἀπό τό 1393, διότι ὑπογράφει 11ος στή σειρά, μεταξύ 27 ἀρχιερέων, τό Μάϊο τοῦ 1393, τό πατριαρχικό καί συνοδικό ἔγγραφο καθορισμοῦ τῶν συνόρων τοῦ Πρωτάτου καί τό τρίτο τυπικό τῶν δικαιωμάτων τοῦ Ἁγίου Ὁρους⁹¹.

Μέ συνοδική ἀπόφαση τοῦ πατριαρχείου ὁ Νικόλαος Γ' Σερρῶν ὡς Πρόεδρος τῶν Φιλίππων κατεῖχε κατ' ἐπίδοση τό 1394 καί τή μητρόπολη Φιλίππων.

Γνωστός εἶναι καί ἀπό τό γράμμα τοῦ πατριάρχου Ἀντωνίου Δ' (1391-1397) πού τόν ἀνέθεσε νά ἐπιλύσει τήν διαφορὰ μεταξύ τῶν ἱερῶν Μονῶν Εἰκοσιφοινίσσης Παγγαίου καί Βατοπεδίου Ἁγίου Ὁρους. Οἱ Βατοπεδινοί εἶχαν ἓνα ὑδρόμυλο στό ποταμό Πάνακα (Ἀγγίτη) ἀλλά οἱ μοναχοί τῆς Εἰκοσιφοινίσσης ἔκτισαν σέ μικρά ἀπόσταση καί νέο ὑδρόμυλο. Ἐπειδή μειώθηκαν αἰσθητά τά ἔσοδα τοῦ Βατοπεδίου διαμαρτυρήθηκαν οἱ μοναχοί του ἔγγράφως στόν πατριάρχη Κων/πόλεως Ἀντώνιο. Ὁ πατριάρχης ἔγραψε πρὸς τό μητροπολίτη Σερρῶν Νικόλαο τό 1395 γράμμα καί ζητοῦσε νά ἐπιλύσει τήν διαφορὰ τους. Ὁ Νικόλαος διέταξε τοὺς Εἰκοσιφοινίτες νά γκρεμίσουν τόν ὑδρόμυλό τους, ἀλλ' ἐπειδή δέν ὑπάκουσαν

τούς ἀφόρισε⁹².

Γιά νά διακρίνεται στή σειρά τῶν ὁμωνύμων μητροπολιτῶν Σερρῶν Νικόλαο Α' Γοριανίτη (1221-1230) καί Νικόλαο Β' (1315-1327) μνημονεύεται ὡς Νικόλαος Γ'.

25. ΘΕΟΔΩΡΟΣ Β' 1395.

Τόν Θεόδωρο Β' ὡς μητροπολίτη Σερρῶν τόν θεωροῦν ὡς δημιουργήμα τῆς φαντασίας μερικῶν ἱστορικῶν. Δέν πρέπει νά τόν συγχέουμε μέ τόν Θεόδωρο Μαντζούκη πού ἀρχιεράτευσε στίς Σέρρες τό 1116 ἐφ' ὅσον ἀναφέρεται ὡς μητροπολίτης Σερρῶν σέ συγκεκριμένο γράμμα μέχρι πού νά εὐρεθοῦν καί ἄλλα ἀποδεικτικά στοιχεῖα θά τόν ἀναφέρουμε μέ ἐπιφύλαξη τῆς πλήρους ἀλήθειας. Ὁ αείμνηστος Π. Πέννας στηριζόμενος σέ πληροφορίες, πρῶτον τοῦ Σπύρου Λάμπρου «ὡς ἐμφαίνεται, πρὸ τοῦ Νίφωνος μνημονεύονται ὡς μητροπολίτες Σερρῶν τό μέν 1394 Νικόλαος τό δέ 1395 Θεόδωρος», δεύτερον τοῦ Μ. Γεδεῶν πού ἀναφέρει ὅτι τό γράμμα τοῦ Πατριάρχου Ἀντωνίου στάλθηκε πρὸς Θεόδωρον, καί τρίτον τοῦ Εὐαγγέλου Στράτη πού δέχεται τίς παραπάνω πληροφορίες ἀναγνωρίζει τό Θεόδωρο μητροπολίτη Σερρῶν κατά τά ἔτη 1395⁹³.

Ἀποδίδει τό μολυβδόβουλο τοῦ μητροπολίτη Σερρῶν Θεοδώρου Μαντζούκη (1166-) στόν

91. Γεδεῶν, Ἄθως, σ. 115.

92. Acta, τόμ. Β' 240. Μ. Γεδεῶν, Πατριαρχ. πίνακες, σ. 449 ἐξῆς.

93. Λάμπρου, Νέος Ἑλληνομνήμων, τόμ. Π', σ. 32.



ἀναφερόμενο Θεόδωρο καί τόν συγκαταλέγει στόν ἐπισκοπικό κατάλογο Σεργῶν. Τήν ἀποψή του τήν ἀποδέχτηκαν οἱ μεταγενέστεροι ἱστορικοί, πλὴν τοῦ Χαράλαμπου Βουρουτζίδη, πού τόν ἀπορρῶπτει ἐξ ὀλοκλήρου στό ἄρθρο του «προσθῆκες καί ἀλλαγές στό ἐπισκοπικό κατάλογο τῶν Σεργῶν»⁹⁴. Τό θέμα τῆς τοποθετήσεώς του ἢ μή στόν ἐπισκοπικό κατάλογο χρήζει νά ἐρευνηθεῖ καί ἀπό ἄλλες ἱστορικές πηγές.

26. ΝΗΦΩΝ Β΄ 1396-1397

Ὁ Νήφων Β΄ ἀναφέρεται μέ τήν ἴδια χρονολογία ἢ ἀρχιερατεία του σ' ὅλους τούς ἐπισκοπικούς καταλόγους τῆς μητροπόλης Σεργῶν πλὴν τοῦ Δημοσθένους Μέλφου. Ὁ Χ. Βουρουτζίδης⁹⁵ ἀποκλείει τό Νήφωνα ἀπό τόν ἐπισκοπικό κατάλογο τῶν Σεργῶν, διότι οἱ συμπεριελαδόντες αὐτόν Δ.Σ. Λάμπρος, Π. Πέννας καί ἄλλοι στηρίχθηκαν στήν πληροφορία τοῦ Μανουήλ Γεδεών ὅτι ὑπόγραψε τήν ἐπιστολή τοῦ πατριάρχου Ἀντωνίου Δ΄ καί δέν διεπίστωσαν ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ὑπογραφῶν ὅτι ὁ Νήφων ἦταν

μητροπολίτης

Π α λ α ι ῶ ν

Πατρῶν καί

ἴχι Σεργῶν. Ὁ

Νήφων μέ τό

ἄρθρο τοῦ Χ. Βου-

ρουτζίδη καθίσταται

ἀνύπαρκτος μητρο-

πολίτης τῶν Σεργῶν

ἀλλά τόν τοποθετοῦμε

στόν ἐπισκοπικό κα-

τάλογο τῶν Σεργῶν

ἐπειδή τόν ἀναφέρουν

οἱ περισσότεροι ἱστο-

ρικοί μέ τήν ἴδια καί ἀπαράλακτη χρονολογία. Μέ τό ὄνομα Νήφων Α΄ συναντήσαμε καί ἄλλο μητροπολίτη Σεργῶν προγενέστερα κατά τά ἔτη 1327-1328. Πρέπει νά διευκρινισθεῖ ἡ ἀλήθεια γιά τό θέμα τοῦ μητροπολίτη Νήφωνος Β΄ καί ἄλλων κατόπιν ἐπιμελημένης ἱστορικής ἔρευνας.

27. ΑΓΝΩΣΤΟΣ 1407

Στήν Πατρολογία Migne τόμος 160 στήλη 100 γράφει ὅτι «παρόντος καί τοῦ ἀειδήμιου καί ἀγιωτάτου Πατριάρχου Ματθαίου καί τοῦ Σεργῶν καί τοῦ Βερροίας καί τῶν λοιπῶν ἀρχιερέων». Ἀπ' αὐτό συμπεραίνουμε ὅτι ἐπί Πατριάρχου Ματθαίου παρέστη στήν Κωνσταντινούπολη σέ πατριαρχική συνεδρίαση καί ὑπόγραψε ἀνωνύμως κάποιος ὡς μητροπολίτης Σεργῶν.

Ἄνωνυμα ἀναφέρεται ὡς μητροπολίτης Σεργῶν κάποιος πού παραδρέθηκε στήν Κων/πολη κατά τήν ἐξόδιο τελετή τοῦ Μητροπολίτη Γοθθίας Ὁλόδωλου στά χρόνια τῆς πατριαρχείας τοῦ Ματθαίου Α΄⁹⁶.

28. ΙΓΝΑΤΙΟΣ 1421

Σέ ἔγγραφο τοῦ 1603-1837 τοῦ Β΄ ἀρχαίου κώδικα σ. 66 τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Τιμίου Προδρόμου Σεργῶν μνημονεύεται ὡς μητροπολίτης Σεργῶν «Ἰγνάτιος» ὀνόματι ἐν ἔτσι σπικθ' ἀπό κτίσεως κόσμου ἢ (6929-5508) 1421⁹⁷. Ἐπίσης στίς 15/9/1421 ὁ Ἰγνάτιος ὑπογράφει ἀπόφαση τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου Σεργῶν πού τακτοποιεῖ τά κληρονομικά δίκαια τῆς Μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου στά κτήματα πού τῆς δώρησαν μέ ἀφιερωτήριο γράμμα πρό ἑβδομήκοντα τριῶν

94. Π. Πέννα, *Ἱστορία Σεργῶν*, ὅ.π., σ. 451. Χ. Βουρουτζίδη, *Σεργραϊκά Χρονικά*, τόμ. 15, σσ. 92-93.

95. Χ. Βουρουτζίδη, ὅ.π. σσ. 92-93.

96. Ξενοφῶντος Σιδερίδη, *Περί τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει μονῆς τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ τοῦ Φιλανθρώπου*, Ἐκκλησ. Ἀλήθεια, Κων/πολη 1897, σ. 278. Χ. Βουρουτζίδη, ὅ.π., σ. 96.

97. Προσκυνητάριο Ἱ. Μ. Τ. Προδρόμου Σεργῶν, σ. 31, σημείωση στ'.

ετών ο Κων/ντίνος Τρυπομάτης με τη σύζυγό του Ξένη τό Νοέμβριο τοῦ 1349.

Ἡ ἀρχιερατεία του στίς Σέρρες ἐπιβεβαιώνεται καί σέ ἓνα χειρόγραφο τοῦ ἰδίου αἵωνα ἀπό τή Λευκωσία πού βρίσκεται στήν Ἐθνική βιβλιοθήκη τῶν Παρισίων⁹⁸. Σ' αὐτό ὑπογράφει: «Ὁ ταπεινός Μητροπολίτης Σερρῶν καί ὑπέρτιμος Ἰγνάτιος». Πῶς βρέθηκε καί ὑπόγραψε τό παραπάνω χειρόγραφο στήν Κύπρο δέ γνωρίζουμε. Πιθανόν ἐπί τουρκοκρατίας νά ὀδηγήθηκε αἰχμάλωτος ἢ ἐξόριστος στήν Κύπρο ἀπό τούς Τούρκους. Ἀγοραπωλησίες αἰχμαλώτων ἀπό τή Μακεδονία καί τήν Κρήτη καί σέ ἄλλα μέρη ἀναφέρονται ἀπό τόν κ. Μέρτζιο στά μνημεῖα Μακεδονικῆς ἱστορίας. Δέν ἀναφέρεται ὅμως σ' ὄλους τούς ἐπισκοπικούς καταλόγους.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ 1430.

(δέν ὑπολογίζεται στή σειρά διότι τόν ἀναφέραμε 10ο στή σειρά στόν 12ο αἰώνα)

Ἐπανερχόμεθα στό ἴδιο πρόσωπο γιά τό Φίλιππο πού μᾶς ἀπασχόλησε τόν 11ο ἢ 12ο αἰώνα καί ἐπαναλαμβάνουμε τήν ἀμφισβήτηση τῆς τοποθετήσεώς του στή χρονολογική σειρά τοῦ ἐπισκοπικοῦ πίνακα τῶν Σερρῶν, διότι οἱ γνῶμες διχάζονται ὡς πρός τή χρονολογία τῆς ἀρχιερατείας του ἀπό τή «Σφόδρα ἀποτετριμμένην» ἐπιγραφή τῆς ἐνεπίγραφης πλάκας πού βρίσκονταν στό δάπεδο τοῦ ναοῦ τῶν Ἁγίων Θεοδώρων πλησίον τοῦ ἐσωνάρθηκα, ὅπως ἀναφέρει ὁ Παπαγεωργίου⁹⁹. Ἡ πλάκα γράφει: «+ Ἰερός ὁ Φίλιππος μητροπολίτης) / τόν σικόν (σηκόν) ἐδόμη(σε/(;) 6938 ἀπό κτίσεως κόσμου (1430) Θεοδώρου μάρτυρος τοῦ

Καλλινίκου». Ἀπό τήν ἀνάγνωση αὐτῆ θεώρησαν ὅτι ὁ Φίλιππος ἦταν μητροπολίτης στίς Σέρρες τό 1430.

Τό 1905 μελέτησε τήν ὡς ἄνω ἐπιγραφή ὁ Γεώργιος Λαμπάκης¹⁰⁰ καί διαφώνησε μέ τή χρονολογία 1430 τῆς ἐπιγραφῆς. Ὁ Παπαδόπουλος ὁ Κεραμεύς ὅταν διάβασε τήν ἐπιγραφή, συμπλήρωσε τήν ἐρμηνεία της καί πρότεινε ἀπό τό ἔμμετρο τῆς ἐπιγραφῆς καί τό τύπο τῶν γραμμάτων ὅτι ἡ πλάκα γράφτηκε τόν 11ο ἢ 12ο αἰώνα καί ὄχι τό 1430. Γράφει: «Ὅπερ ἀληθές τῆς ἐπιγραφῆς οὔσης ἐμμέτρον· ὡς δέ τοιαύτης, ἐπόμενον ὅτι ὁ ἀριθμός ἔτους εἰς αὐτήν, οἷον ὁ Παπαγεωργίου φανεροί, παντάπασιν οὐκ εἰσχωρεῖ· ἀντί δέ τοῦ δωρεάν οὕτως ἐκπηγᾶσαντος ἔτους, ζητητέον οἷμαι λέξιν μᾶλλον ἐκ πέντε συλλαβῶν, ἧς ὁ τόνος ἐπί τῆς παραληγοῦσης. Εἰκάζω ἐκ τοῦ σχήματος τῶν ἐπί τοῦ μαρμάρου γραμμάτων, ὅτι ὁ Φίλιππος οὗτος ὁ μητροπολίτης ἤγμαζε ἢ τῇ ἐνδεκάτῃ ἢ τῇ κατόπιν αὐτῆς ἑκτονταετηρίδι»¹⁰¹. Ἐπομένως ὁ ὡς ἄνω Φίλιππος ἀρχιεράτευσε στίς Σέρρες κατά τό Λαμπάκη καί τόν Παπαδόπουλο στά τέλη τοῦ 11ου ἢ ἀρχές τοῦ 12ου αἵωνα, καί κατά τούς ἄλλους τό 1430. Οἱ ἐργασίες στό ναό τῶν Ἁγίων Θεοδώρων π.χ. τοῦ ψηφιδωτοῦ στήν κόγχη τοῦ ἁγίου Βήματος ἔγιναν ἀνάλογα μέ τήν ἐσφαλμένη ἢ σωστή ἀνάγνωση τῆς χρονολογίας τῆς ἀρχιερατείας τοῦ Φιλίππου στίς Σέρρες.

Μέ αὐτές τίς σκέψεις ὁ κ. Χ. Βουρουτζίδης τοποθετεῖ τόν μητροπολίτη Φίλιππο στούς ἐπισκοπικούς καταλόγους τῆς Ἐκκλησίας τῶν Σερρῶν στά τέλη τοῦ 11ου ἢ ἀρχές τοῦ 12ου αἰ.¹⁰² καί ὄχι τό 1430. Μέχρι ἐπανεξετάσεως τῆς χρο-

98. Κυπριακαί σπουδαί, Λευκωσία 1959, τόμ. ΚΓ' σ. 40.

99. Π. Παπαγεωργίου, *Αἱ Σέρραι καί τά προάστεια*, σ. 256, Γ. Καφτατζῆ, ὀ.π., τόμ. Α', σ. 136.

100. Γ. Λαμπράκη, *Δελτίο Χριστ. Ἀρχαιολ. Ἐταιρίας*, Ε' 1905, σ. 53, ἀρ. 34 - Γ. Καφτατζῆ, ὀ.π., τόμ. Α', σ. 136, ἀρ. 95 - Παπαγεωργίου, ὀ.π., σ. 256.

101. Παπαδοπούλου Κεραμέως, *Σερραϊκά*, Γ. Λαμπάκη, *Δελτίο Ε'* τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, Ἀθήναι 1905, σ. 53.

102. Χ. Βουρουτζίδη, ὀ.π., σσ. 97-98.

νολογίας της επιγραφής της πλάκας επιφυλασσόμεθα νά τόν απορρίψουμε ἐξ ολοκλήρου ἀπό τήν α΄ ἢ τή β΄ θέση.

29. ΜΗΤΡΟΦΑΝΗΣ ; 15ος αἰῶνας

Ὁ Μητροφάνης ἀναφέρεται στόν κώδικα τῆς ἱερᾶς Μονῆς Προδρόμου ὡς ἐξιῆς «*Ἐν πρώτοις μνήσθητι Κύριε τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν Μητροφάνους*» χωρίς ὅμως νά διευκρινίζει ἄν ὁ μνημονεύμενος Μητροφάνης ἦταν μητροπολίτης Σερρών ἢ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Μητροφάνης Β΄ (1439-1443). Ἀναφέρεται ἀχρονολογήτως στούς ἐπισκοπικούς καταλόγους τοῦ Μητροπολίτη Λήμνου Βασιλείου Ἀτέση. Ὁ Π. Πέννας τόν χρονολογεῖ ἀνάμεσα στίς ἀρχιερατείες τοῦ Θεοδοσίου (1371) καί τοῦ Ματθαίου Φακρασῆ (1376). Ψάχνουμε στό σκοτάδι νά βροῦμε πληροφορίες γιά τούς μητροπολίτες τῶν Σερρών. Κάθε ἀναφορά πού ἔχει σχέση μέ μητροπολίτη τήν ἐξετάζουμε μέ σκοπό νά βροῦμε μιὰ ἀκρη γιά νά συμπληρώσουμε τά κενά πού ὑπάρχουν στό ἐπισκοπικό κατάλογο τῶν Σερρών. Ἡ κάθε πληροφορία στήν ἐξέταση τοῦ καταλόγου τῶν ἐπισκόπων πρέπει νά ἀναφέρεται γιά νά τήν ἔχουν ὑπ' ὄψη τους οἱ μεταγενέστεροι ἱστορικοί ἐρευνητές. Θέλουμε νά συμπληρώσουμε τό πολύ δύσκολο πάζλ τοῦ καταλόγου μέ τίς βιογραφίες τῶν ἐπισκόπων, μητροπολιτῶν καί τοποτηρητῶν τῆς Μητροπόλεως Σερρών, ἀλλά λείπουν πολλά κομμάτια.

30. ΜΑΚΑΡΙΟΣ Β΄ 1447

Μετά ἀπό τήν ἐπιβολή τῶν παπικῶν στή σύνοδο τῆς Φλωρεντίας καί Φεράρας καί τῆς ψευδοενώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν,

οἱ φιλενωτικοί τῆς Κων/πόλεως προώθησαν στίς χηρεύουσες μητροπόλεις φιλενωτικούς ἐπισκόπους. Τήν ἐποχή πού ἤκμαζαν στίς Σέρρες ἔριδες μεταξύ Ὁρθόδοξων καί φιλενωτικῶν τοποθέτησαν ὡς μητροπολίτη αὐτῆς τόν μονάζοντα στά Μετέωρα φιλενωτικό Μακάριο. Οἱ γνήσιοι Ὁρθόδοξοι Σερραῖοι, κληρῶς καί λαός, ἀντέδρασαν στήν ἐκλογή τοῦ Μακαρίου. Μέ τήν ἀκοινωνησία πού τήρησαν καί μέ τήν συμπεριφορά τους πρός αὐτόν καί τίς ἱερές ἀκολουθίες του τόν ἀνάγκασαν νά παραιτηθεῖ ἀπό τή θέση τοῦ μητροπολίτη Σερρών, τόν Αὐγουστο τοῦ 1447. Ἀρχιεράτευσε γιά λίγο διάστημα.. Ὁ ἴδιος γράφει: «*Ἐγώ ὁ ταπεινός μητροπολίτης Σερρῶν Μακάριος, κρίμασιν οἷς οἶδε ὁ Θεός, γενόμενος ἀρχιερεὺς καί ἀπελθὼν εἰς τήν ἐγχειρισθεῖσαν μοι Ἐκκλησίαν καί μὴ εὐρῶν ἀνάπανσιν παρὰ τῶν ἐκεῖσε εὐρισκομένων ἱερέων καί λαϊκῶν... ἀναγκασθεὶς ἐπανῆλθον πάλιν εἰς τήν ἡμετέραν μονήν ὅθεν καί ἐξῆλθον...*». Γιά λόγους γαλήνης καί ἡρεμίας παραιτήθηκε καί ξαναγύρισε στά Μετέωρα, στό μοναστήρι τῆς μετάνοιάς του. Τόν δέχτηκαν στό μοναστήρι κατόπιν ὁμολογίας τῆς Ὁρθόδοξης πίστεως του «*εἰς τήν Ἀρίαν καί ὁμοούσιον Τριάδα, τόν ἕνα Θεόν, πατέρα ἀγέννητον, Υἱόν γεννητόν καί πνεῦμα ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ πατρὸς, οὐχὶ δὲ ἐκ τοῦ Υἱοῦ, καθὼς ἢ τῶν Λατίνων Ἐκκλησία δοξάζει, ἀποβαλλόμενος καί τήν ἐν Φλωρεντία σύνοδον καί πάντα τά πραχθέντα ἐκεῖσε καί τά καθόλου δόγματα τῶν Λατίνων, ἅτε ἀποβάλλεται ἡ ἐκκλησία ἡ ἀνατολική*»¹⁰³.

103. Β. Λάουρεντ, τόμ. 17, Παρί 1959, σ. 198. Βλ. Χ. Βουρουτζίδη, σ. 99 σημείωση 132.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΙΚΑ

Έσπερινός, χαιρετισμοί καί πολυαρχιερατική θεία Λειτουργία στους Άγιους Θεοδώρους Σεργῶν

Μέ ιδιαίτερη λαμπρότητα τελέστηκε τήν Παρασκευή, 27 Φεβρουαρίου 2015, ὁ Πανηγυρικός Έσπερινός τῶν ἁγίων Θεοδώρων στόν ὁμόνυμο καί πανηγυρίζοντα Ἱερό Ναό στίς Σέρρες. Στήν Ἀκολουθία τοῦ Έσπερινοῦ χοροστάτησε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δημητριάδος κ. Ἰγνάτιος, συμπροσευχομένου τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη μας κ. Θεολόγου.



Μετά τό πέρας τοῦ Έσπερινοῦ τελέστηκε ἡ Ἀκολουθία τῶν Α΄ Χαιρετισμῶν στήν Ὑπεραγία Θεοτόκο. Τόν θεῖο λόγο κήρυξε ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος, Ἀρχιμ. Δαμασκηνός Κιαμέτης ὁ ὁποῖος ἀναφέρθηκε στόν βίο τῆς Παναγίας. Ἀπό τήν πλευρά του ὁ Μητροπολίτης μας εὐχαρίστησε τόν κ. Ἰγνάτιο πού λάμπρυνε μέ τήν παρουσία του τίς ὡς ἄνω Ἀκολουθίες



στόν πανηγυρίζοντα Ἱερό Ναό τῶν Ἁγίων Θεοδώρων.

Τήν ἐπομένη Σάββατο 28 Φεβρουαρίου τελέστηκε πολυαρχιερατική θεία Λειτουργία στόν ἐορτάζοντα Καθεδρικό καί Προσκυνηματικό Ναό τῶν Ἁγίων Θεοδώρων. Τῆς πανηγυρικῆς θείας Λειτουργίας προεξήρχε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δημητριάδος κ. Ἰγνάτιος, ὁ ὁποῖος κήρυξε τό θεῖο λόγο. Ἐπίσης συλλειτουργήσαν οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Μαρωνείας κ. Παντελεήμων καί Σεργῶν κ. Θεολόγος.

Μετά τό πέρας τῆς θείας Λειτουργίας ἀκολούθησε περιφορά τῆς ἱερᾶς εἰκόνας



στούς δρόμους τῆς πόλεως τῶν Σεργῶν. Στίς ἐκδηλώσεις παρέστησαν ὁ Δήμαρχος, οἱ Ἀρχές τῆς πόλεως, βουλευτές ἐνῶ τήν Εἰκόνα συνόδευε ἄγημα τοῦ στρατοῦ καί ἡ φιλαρμονική τοῦ Δήμου Σεργῶν.

Ἐκπληξη μαθητῶν στόν Σεβ. Μητροπολίτη μας κ. Θεολόγο τήν Κυριακή τῆς Ὁρθοδοξίας.

Πανηγυρικά ἐορτάστηκε ἡ Κυριακή τῆς Ὁρθοδοξίας στόν Ἱερό Μητροπολιτικό Ναό τῶν Ταξιαρχῶν στίς Σέρρες. Τῆς πανηγυρικῆς θείας Λειτουργίας προεξήρχε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σεργῶν καί Νιγρίτης κ. Θεολόγος, πλαισιούμενος ἀπό κληρικούς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως. Τόν θεῖο λόγο κήρυξε ὁ Σεβασμώτατος ὁ ὁποῖος τόνισε τήν σημαντικότητα τῆς

εορτής, υπογραμμίζοντας ότι η ημέρα αυτή μᾶς θυμίζει τις πολυάριθμες νίκες τῆς ὀρθόδοξης πίστεως.



Μετά τό πέρας τῆς θείας Λειτουργίας ἀκολούθησε περιφορά τῶν ἱερῶν Εἰκόνων πέριξ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, παρουσία τῶν Ἀρχῶν τοῦ Τόπου καί πλήθος πιστῶν.

Τέλος νά ἀναφερθεῖ ὅτι μιά εὐχάριστη ἐκπληξη περιέμενε τόν Σεβασμιώτατο ἀπό μαθητές τοῦ γυμνασίου ἑλληνίδων, οἱ ὁποῖοι τοῦ τραγούδησαν ἀνοιξιὰτικα τραγούδια ἐνῶ τοῦ φόρεσαν συμβολικά ἕναν μάρτη στό χέρι.

Ἐπίσκεψη ἐνορίας Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν στίς φυλακές Νιγρίτας

Τήν Πέμπτη, 19 Φεβρουαρίου, ἡ ἐνορία τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Σερρών μέ ἕνα λεωφορεῖο ὑπό τόν πρόεδρο τοῦ φιλοπτώχου ταμείου π. Ἀναστάσιο πραγματοποίησε, ὅπως κάθε χρόνο, ἐξόρμηση ἀγάπης στίς φυλακές



Νιγρίτας σέ ἐφαρμογή τῆς σχετικῆς ἐντολῆς τοῦ Κυρίου μας.

Ἡ ἐκκίνηση ἔγινε ἀπό τήν Ἐθνική Τράπεζα στίς 8:00 τό πρωί. Ἀφοῦ παραδόθηκαν στούς ὑπεύθυνους τῶν φυλακῶν τά δέματα μέ εἶδη ἱματισμοῦ, πού συγκεντρώθηκαν ἀπό τούς ἐνορίτες, καθώς καί κάποιο χρηματικό ποσό γιά τήν ἀποφυλάκιση ἀπόρων κρατουμένων, συνέχισαν τήν πορεία τους μέσω Κερδυλλίων καί Ἀσπροβάλλας πρός Χαλκιδική γιά ἕνα προσκύνημα στήν ἀνδρῶα Ἱερά Μονή τοῦ Ὁσίου Ἀρσενίου τοῦ Καππαδόκου στό Βατοπέδιο Χαλκιδικῆς, στή γαλήνια καί ὁμορφη τοποθεσία Μαυρόλακκος. Ὁ ὅσιος Ἀρσένιος ὁ Καππαδόκης συναριθμήθηκε μεταξύ τῶν ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας μας τό ἔτος 1986 μέ πατριαρχική καί συνοδική πράξη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Τό 1970 τά τίμια λείψανά του ἀνακομίσθηκαν ἀπό τήν Κέρκυρα, ὅπου εἶχε ταφεῖ, στό γυναικεῖο Ἡσυχαστήριο τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου στή Σουρωτή Θεσσαλονίκης ἀπό τόν πρόσφατα ἀγιοκαταταχθέντα πατέρα Παῖσιο τόν Ἀγιορείτη, πού τόν βάφτισε ὁ ὅσιος Ἀρσένιος δίνοντας τό ὄνομά του (Ἀρσένιος Ἐζνεπίδης ὀνομαζόταν ὁ ἅγιος Παῖσιος πρίν μονάσει). Νονός καί βαφτιστήρι κατάγονταν ἀπό τά Φάρασα τῆς Καππαδοκίας. Οἱ ἐκδρομεῖς συγκεντρώθηκαν στό ἀρχονταρῖκι, ὅπου δέχτηκαν μίαν ἐνημέρωση γιά τή Μονή καί τόν ὅσιο Ἀρσένιο ἀπό τόν γέροντα τῆς Μονῆς καθώς καί πνευματικές διδασχές.

Στή συνέχεια πῆγαν στά Νέα Μουδανιά, ὅπου γευμάτισαν τό μεσημέρι, καί μέσω Θεσσαλονίκης ἐπέστρεψαν στίς Σέρρες.

Κατανυκτικοί Ἑσπερινοί

Μέ εὐλάβεια καί κατάνυξη πραγματοποιήθηκαν οἱ κατανυκτικοί Ἑσπερινοί κατά τή διάρκεια τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς στήν Ἱ. Μητρόπολή μας. Σ' ὄλους



Τά Άχραντα Πάθη στήν πόλη τῶν Σερρών

Ἡ τοπική μας Ἐκκλησία ἀποβλέπουσα στόν ἀγιασμό, στήν πνευματική στερέωση καί ἐνίσχυση τῶν πιστῶν καί μάλιστα κατά τήν ψυχοσωτήριο περίοδο τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, μέ τιμή, σεβασμό ἀλλά βαθειά κατάνυξη, ὑποδέχθηκε τά Ἅγια καί Ἄχραντα πάθη τοῦ Κυρίου μας. Ἡ ὑποδοχή τους ἔγινε ἀπό τό Σεβ. Ποιμενάρχη μας κ. Θεολόγο

χοροστάτησε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας κ. Θεολόγος καί παρακολούθησε ὁ Ἱ. Κληρὸς καί πλῆθος πιστῶν.

* Τήν 1η Μαρτίου Α΄ Κυριακή τῶν Νηστειῶν, ἑορτή τῆς Ὁρθοδοξίας, ὁ Κατανυκτικός Ἐσπερινός τελέσθηκε στόν Ἱ. Ναό Ἁγίων Θεοδώρων Σερρών, ὅπου κήρυξε τό θεῖο λόγο ὁ Πανοσ. Ἀρχιμ. Ἄνθιμος Ρεγγίδης.

* Τήν 8η Μαρτίου Β΄ Κυριακή τῶν Νηστειῶν, στόν Κατανυκτικό Ἐσπερινό πού πραγματοποιήθηκε στόν Ἱ. Ναό 40 Μαρτύρων Σερρών, τό θεῖο λόγο κήρυξε ὁ Πανοσ. Ἀρχιμ. Ἐπιφάνιος Οἰκονόμου, ἱεροκήρυξ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος καί Ἄλμυροῦ.

* Τήν 15η Μαρτίου, Γ΄ Κυριακή τῶν Νηστειῶν, ἑορτή τῆς Σταυροπροσκυνήσεως, στόν Ἱ. Ναό Τιμίου Σταυροῦ τελέσθηκε ὁ Κατανυκτικός Ἐσπερινός, ὅπου μίλησε ὁ Πανοσ. Ἀρχιμ. π. Ἀλέξιος, Ἡγούμενος Ἱ. Μονῆς Ξενοφῶντος Ἁγίου Ὁρους.

* Τήν 22α Μαρτίου, Δ΄ Κυριακή τῶν Νηστειῶν, στόν Κατανυκτικό Ἐσπερινό πού τελέσθηκε στόν Ἱ. Ναό Ἁγίου Γεωργίου Νιγρίτης, τό θεῖο λόγο κήρυξε ὁ Ὅσιολ. Ἱερομόναχος π. Ἐφραίμ Σιμωνοπετρίτης.

* Τήν 29η Μαρτίου, Ε΄ Κυριακή τῶν Νηστειῶν, ἑορτή τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας, στόν Κατανυκτικό Ἐσπερινό πού τελέσθηκε στόν Ἱ. Ναό Ἁγίου Νικήτα τοῦ Νέου Σερρών μίλησε ὁ Πανοσ. Ἀρχιμ. Ἰωάννης Καλαϊτζῆς, ἱεροκήρυξ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Σιδηροκάστρου.



στήν είσοδο τῆς Ἱ. Μονῆς Ἀγ. Παρασκευῆς Σερρών, τῆ Δευτέρα, 9 Μαρτίου, τό ἀπόγευμα ἐρχόμενα ἀπό τήν Ἱερά Μονή Ταξιαρχῶν Αἰγιαλείας. Τά Ἄχραντα Πάθη περιλαμβάνουν τεμάχια τῆς κόκκινης χλαμύδας, τοῦ σπόγγου, τοῦ ἀκάνθινου στεφάνου καί τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ἐπί τοῦ ὁποῖου θυσιάστηκε ὁ Σωτήρας τοῦ κόσμου Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός. Τά ἱερώτατα αὐτά κειμήλια τοῦ Πάθους τοῦ Κυρίου μας παρέμειναν στήν Ἱερά Μονή Ἀγ. Παρασκευῆς ἕως καί τήν Πέμπτη, 12 Μαρτίου, ὅπου καθημερινά τελούνταν ἱερές ἀκολουθίες πρὸς ἀγιασμό καί πνευματική ἐνίσχυση τῶν πιστῶν.

Ὁ ἑορτασμός τοῦ Εὐαγγελισμοῦ στήν Μητρόπολή μας

* Μέ λαμπρότητα τελέσθηκαν οἱ πανηγυρικές, λατρευτικές ἀκολουθίες στόν Ἱ. Ναό Εὐαγγελιστρίας Σερρών, μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, τήν 24η καί 25η Μαρτίου καθώς καί ἡ ἐπετειακή ἐκδήλωση ἀνήμερα τῆς μεγάλης ἑορτῆς.

Τήν Τρίτη, 24 Μαρτίου, παραμονή τῆς ἑορτῆς, ἐψάλη ὁ Μέγας Πανηγυρικός Ἑσπερινός, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σερρών κ. Θεολόγου ἐνώ τό θεῖο λόγο κήρυξε ὁ προϊστάμενος τοῦ Ἱ. Ναοῦ Πρωτοπρ. π. Ἰορδάνης Θεμελίδης μέ θέμα: «*Εὐαγγελίζου γῆ χαράν μεγάλην... αἰνεῖτε οὐρανοί Θεοῦ τήν δόξαν*». Μετά τό πέρας τοῦ Ἑσπερινοῦ καί τῆς Ἀρτοκλασίας, τελέσθηκε Παράκληση στήν Ὑπεραγία Θεοτόκο.

Τήν Τετάρτη, 25 Μαρτίου, ἀνήμερα τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, στήν πανηγυρική θεία Λειτουργία προσέστη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας κ. Θεολόγος, ὁ ὁποῖος καί κήρυξε τόν θεῖο λόγο μέ θεολογική ἐνάργεια καί πατριωτικό παλμό. Τό ἀπόγευμα τῆς ἴδιας ἡμέρας τελέσθηκε

ὁ μεθέορτος Ἑσπερινός.

Κατά τήν διάρκεια τῆς θείας Λειτουργίας χειροθέτησε τό μαθητή τῆς Β' Γυμνασίου, Θεόδωρο Τσεσμετζή σέ ἀναγνώστη.



Στίς πανηγυρικές ἐκδηλώσεις συμμετεῖχαν ὁ εὐαγῆς κλῆρος, οἱ ἄρχοντες τοῦ τόπου καί ὁ φιλόχριστος λαός, ὁ ὁποῖος κατέκλυσε καί τίς δύο ἡμέρες τόν ἑορτάζοντα Ἱ. Ναό.

* Γιά μιά ἀκόμη χρονιά ἡ Ἱερά Μητρόπολή μας, προκειμένου νά τιμήσει τήν ἱερά μνήμη τῶν ἡρωϊκῶν πρωταγωνιστῶν τῆς ἐπετείου τῆς Ἑθνικῆς Παλιγγενεσίας τοῦ 1821, κληρικῶν καί λαϊκῶν πού ἔδωσαν τή ζωή τους γιά τήν ἐλευθερία τῆς Πατρίδος, διορ-



γάνωσε ἐπετειακή ἐκδήλωση, τήν Τετάρτη, 25 Μαρτίου, στήν κατάμεστη ἀπό πλῆθος κόσμου αἴθουσα τοῦ παλαιοῦ «ΟΡΦΕΑ» Σερρών.

Στό πρῶτο μέρος τῆς ἐκδήλωσης μίλησε ὁ ἐπίκουρος Καθηγητής τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. κ. Ἰωάννης Μπάκας μέ θέμα: «*Νεομάρτυρες*

τοῦ 18ου καὶ 19ου αἰώνα. Ὁ Νεομάρτυς Ἅγ. Νικήτας ὁ Νέος, ὁ ἐν Σέρραις ἀθλήσας». Ἡ ὁμιλία ἦταν ἐνταγμένη στὰ πλαίσια τοῦ ἑορτασμοῦ, ἀπὸ τὴν τοπικὴ μας Ἐκκλησία, τοῦ ἔτους 2015 ὡς ἔτους Νεομαρτύρων.

Στὸ δεύτερο μέρος ἡ χορωδία Παραδοσιακῆς Μουσικῆς τοῦ Μαξιμείου Πνευματικοῦ καὶ Πολιτιστικοῦ Κέντρου παρουσίασε ἕνα πρόγραμμα μὲ ἐπίκαιρα πατριωτικά - δημοτικά τραγούδια τὰ ὁποῖα ξεσήκωσαν καὶ δημιούργησαν ἐθνικό παλμό στὸς ἀκροατές.

Τὴν ἐκδήλωση ἔκλεισε ὁ Σεβασμιώτατος, ὁ ὁποῖος συνεχάρη ἐγκαρδίως τὸν ὁμιλητὴ - καθηγητὴ κ. Ἰ. Μπάκα γιὰ τὴν ἐμπεριστατωμένη καὶ ἐπιστημονικῶς ἄρτια εἰσήγησή του.

Ἐπίσης συνεχάρη τὸ νέο χοράρχη καὶ διευθυντὴ τῆς χορωδίας κ. Μιχάλη Μπουρέλο καὶ ὅλα τὰ μέλη τῆς πολυπληθοῦς παραδοσιακῆς χορωδίας τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας καὶ ὅλους ὅσοι

συνέβαλαν στὴν ἐκδήλωση αὐτὴ καὶ ἀπηύθυνε εὐχές καὶ εὐλογίες σὲ ὅλους τοὺς παρευρισκομένους.

Τὴν ἐκδήλωση τίμησαν μὲ τὴν παρουσία τους, ἡ Σερραία Ὑπουργός Μακεδονίας - Θράκης κ. Μαρία Κόλλια - Τσαρουχᾶ, ἡ Δήμαρχος Νιγρίτης κ. Ἀγνή Δουδίτσα, ὁ Ἀντιπεριφερειάρχης Σερρών κ. Ἰωάννης Μωϋσιάδης, ἐκπρόσωπος τοῦ Δημάρχου Σερραίων καὶ πλῆθος λαοῦ.

Ἐκδήλωση λόγου καὶ μέλους

Ἡ τοπικὴ μας Ἐκκλησία, καθὼς ὀδεύουμε πρὸς τὴν Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Ἑβδομάδα, γιὰ νὰ προσκυνήσουμε τὸ

Σωτήριον Πάθος, τὸν Σταυρὸ καὶ τὴν ἐνδοξὴ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, θέλουσα νὰ μᾶς εἰσαγάγει στὸ κατανυκτικὸ καὶ διδακτικὸ κλίμα τῶν ἁγίων ἡμερῶν, διοργάνωσε τὴ Δευτέρα, 30 Μαρτίου, τὸ βράδυ, ἐκδήλωση μὲ θέμα: «Ἅγιον Φῶς. Τὸ θαῦμα τοῦ Ἅγ. Φωτός τῆς Ἀναστάσεως στὸ Ζωοδόχο Τάφο τοῦ Χριστοῦ».



Στὸ πρῶτο μέρος τῆς ἐκδήλωσης, ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε στὴν αἴθουσα τοῦ παλαιοῦ ΟΡΦΕΑ Σερρών, μίλησε γιὰ τὴν ἱστορικὴ περίοδο τοῦ 4ου μέχρι τοῦ 16ου αἰώνα, τοῦ Ἅγ. Φωτός, ὁ συγγραφέας κ. Χάρης Σκαρλακίδης. Ὁ ὁμιλητὴς μὲ εἰκόνες καὶ γραπτές πηγές τεκμηρίωσε

τὴν συνεχὴ ἐκδήλωση ἐμφανίσεως τοῦ Ἅγ. Φωτός κατὰ τὴν ἡμέρα τοῦ Σαββάτου τῆς Ἀναστάσεως.

Στὸ δεύτερο μέρος ἡ βυζαντινὴ χορωδία τοῦ Μαξιμείου Πνευματικοῦ καὶ Πολιτιστικοῦ Κέντρου ἀπέδωσε μὲ ἐπιτυχία ὕμνους τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς καὶ τῆς Μεγάλῃ Ἑβδομάδος, μὲ τοὺς ὁποῖους μᾶς εἰσήγαγε στὸ κατανυκτικὸ κλίμα τῶν φρικτῶν παθῶν τοῦ Κυρίου. Ἐπιμελητὴς καὶ χοράρχης τῆς βυζαντινῆς χορωδίας ἦταν ὁ πρωτοψάλτης τοῦ Ἰ. Ναοῦ Κοιμ. Θεοτόκου



Σερρών καὶ καθηγητῆς τῆς Σχολῆς Βυζ. Μουσικῆς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως μας κ. Μιχαὴλ Κλέτσας.

**Άπό τίς ποιμαντικές δραστηριότητες τοῦ Σεβ.
Μητροπολίτου μας**

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σερρών καί Νιγρίτης κ. Θεολόγος κατά τό δεύτερο δεκαπενθήμερο τοῦ Φεβρουαρίου τό μήνα Μάρτιο καί τό πρῶτο δωδεκαήμερο τοῦ μηνός Ἀπριλίου.

- Λειτουργήσῃ στούς Ἱ. Ναούς: Ἁγ. Νικήτα τοῦ νέου Σερρών (15/2, 29/3 καί 4/4), Τιμίου Προδρόμου Κουβουκλίων (22/2), Ἁγ. Θεοδώρων Σερρών (28/2 καί 9/4), Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Σερρών (1/3, 11/4 καί 12/4), Κοιμήσεως Θεοτόκου Νέου Σουλίου (8/3), Τιμίου Σταυροῦ Σερρών (15/3), Ἁγ. Γεωργίου



Νιγρίτης (22/3), Εὐαγγελιστρίας Σερρών (25/3), Ἁγ. Γεωργίου Ἀσπροβάλλας (5/4), Ἱ. Μονή Κοιμ. Θεοτόκου Βύσσιανης Σερρών (6/4), Ἱ. Μονῆς Τιμίου Προδρόμου (7/4), Ἱ. Μονῆς Προφ. Ἡλιοῦ Ἁγ. Πνεύματος (8/4).

- Χοροστάτησῃ: α) Στήν Ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ στούς Ἱ. Ναούς: Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Σερρών (28/2, 7/3, 14/3, 21/3, 28/3, 4/4), Ἁγ. Νικήτα Σερρών (21/2), Εὐαγγελιστρίας Σερρών (24/3),

β) στήν Ἀκολουθία τῶν Χαιρετισμῶν τῆς Θεοτόκου τῆς Α' Στάσεως στόν Ἱ. Ναό Ἁγ. Θεοδώρων Σερρών (27/2), τῆς Β' Στάσεως στόν Ἱ. Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου Σκουτάρεως (6/3), τῆς Γ' Στάσεως στόν Ἱ. Ναό Ἁγ. Τριάδος Χριστός (13/3), τῆς Δ' Στάσεως στόν Ἱ. Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου Κάτω Μητροπολιτικό Ναό τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Σερρών (27/3).

γ) στήν Ἀκολουθία τοῦ Ἱεροῦ Εὐχελαίου στόν Ἱ. Ναό Εὐαγγελιστρίας Σερρών (8/4) καί Ἁγ. Αἰκατερίνας Γεν. Νομαρχιακοῦ Νοσοκομείου Σερρών (8/4).

δ) στήν Ἀκολουθία τοῦ Νυμφίου: Κυριακή τῶν Βαΐων στόν Ἱ. Ναό Σπυριδωνος Σερρών (5/4), Μ. Δευτέρα στόν Ἱ. Ναό Ἁγ. Ἀναργύρων Σερρών (6/4), Μ. Τρίτη στόν Ἱ. Ναό Κοιμ. Θεοτόκου Σερρών (7/4),

ε) στίς Ἱ. Ἀκολουθίες τοῦ Νιπτήρος στόν Ἱ. Ναό Ἁγ. Νικήτα Σερρών (8/4), τῶν Παθῶν τοῦ Κυρίου στόν Ἱ. Ναό Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Σερρών (8/4), τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Ἀποκαθηλώσεως στόν Ἱ. Ναό Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Σερρών (10/4), στήν Ἀκολουθία τῆς Ἀποκαθηλώσεως στό Α' Κοιμητήριο Σερρών (10/4).

- Προέστῃ: στίς Ἀκολουθίες τοῦ Ἑπιταφίου στούς Ἱ. Ναούς Ἁγ. Κων/νου καί Ἐλένης Α' Κοιμητηρίου Δήμου Σερρών, Ζωοδόχου Πηγῆς Β' Κοιμητηρίου Σερρών, Γεν. Νομαρχιακοῦ Νοσοκομείου Σερρών καί Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Σερρών.

- Τέλεσε: Ἐπιμνημόσυνες δεήσεις: α) γιά τούς πεσόντες τό 1913 στή θέση «Πλατανούδια» Τερπνῆς, μέ τήν εὐκαιρία τῆς 102ης ἐπετείου τῆς ὁμωνύμου ἱστορικής μάχης στό Ἡρῶο τῆς Τερπνῆς (17/2).

β) Στό Ἡρῶο τοῦ Δήμου Νιγρίτης γιά τούς πεσόντες κατά τήν ἀπελευθέρωση τῆς πόλης (21/2).

γ) μέ τήν εὐκαιρία συμπλήρωσης δώδεκα ἐτῶν, ἀπό τήν ἐκδημία τοῦ Μακαριστοῦ Μητροπολίτου Σερρών κυροῦ Μαξίμου στόν Ἱ. Ναό Ἁγίων Θεοδώρων Σερρών (5/3).

2) **Δοξολογίες:** α) μέ τήν εὐκαιρία τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς 102ας ἐπετείου τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Νιγρίτης στόν Ἱ. Ναό Ἁγ. Γεωργίου Νιγρίτης (21/2), β) γιά τήν ἐπέτειο τῆς Ἐθνικῆς παλιγγενεσίας τῆς 25ης Μαρτίου στόν Ἱ. Μητροπολιτικό Ναό Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Σερρών.



Ὁ Χριστός νικητής τοῦ θανάτου*

Κείμενο*

Ἐπεισε γάρ τοὺς Ἰουδαίους εἰς σφαγὴν αὐτόν αἰτήσασθαι καὶ γέγονεν, ὅπερ οὐ προσεδόκησεν· ἐσφάγη γάρ οὐκ εἰς ἄλλο μέρος, ἀλλ' εἰς τὴν πλευράν, ἀφ' ἧς ἔρρευσεν ὕδωρ καὶ αἷμα· ἵνα, ἐπειδὴ πρότερον διὰ τῆς ἐκ πλευρᾶς πλασθείσης γυναικὸς ἦλθεν ἀπάτη, οὕτω διὰ τῆς πλευρᾶς τοῦ δευτέρου Ἀδάμ λύτρον καὶ καθάρσιον τῆς προτέρας γένηται· λύτρον μὲν διὰ τοῦ αἵματος, καθάρσιον δέ διὰ τοῦ ὕδατος. Τοῦτο δέ οὐ κατὰ γνώμην ἀπέδαινε τῷ διαβόλῳ· καὶ γὰρ ὃν ἐφοβεῖτο γενέσθαι θάνατον, τοῦτον ἀπέθανεν ὁ Κύριος, κακίους ἐσκήλευται· καὶ νομίσας κρατεῖν τὸν Χριστόν ἐν τῷ θανάτῳ αὐτὸς μᾶλλον ἐδείχθη νεκρός· καὶ καυχήσαμενος ἄνθρωπον ἐνεδρεῦναι, πεποίηκε γνωσθῆναι Θεόν. Ἄμα γὰρ ἀπέθανεν, ἢ μὲν κτίσις ἀνήλιος γέγονε, τὸ δέ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐρράγη, ἢ γῆ ἐσεισθη καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν, οἱ στρατιῶται σὺν τοῖς πυλωροῖς τοῦ ἄδου κατέπτηξαν. Ἀφ' ὧν ἦν ἰδεῖν μηκέτι ἄνθρωπον, ἀλλὰ Θεόν ἀληθῶς ἐν σώματι, ὡς καὶ οἱ θεωροῦντες ἔλεγον· «Ἀληθῶς οὗτός ἐστι Θεοῦ Υἱός». Καὶ γὰρ πολλὰ μνημεῖα ἠνεόχθησαν καὶ ἠγέρθησαν τούτων οἱ νεκροί.

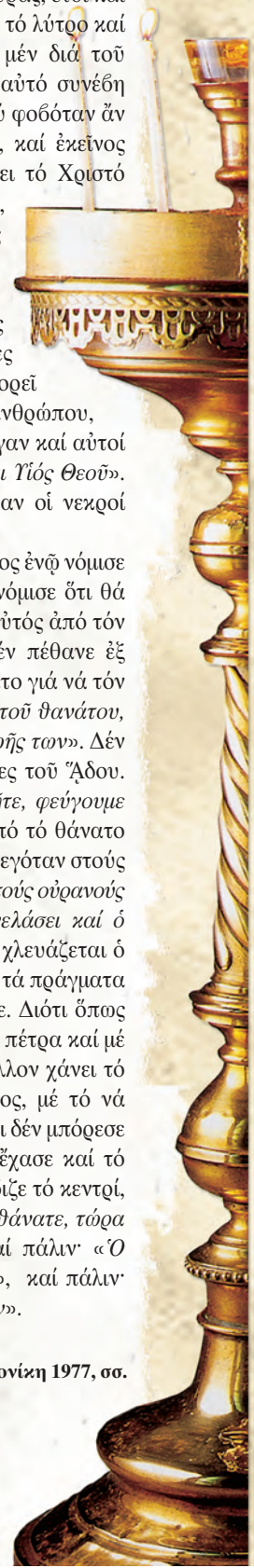
Τυφλὸν ἀληθῶς ἢ κακία· νομίσας γὰρ ἀποκτείνειν, ἕνα, τῶν πάντων ἐστέρηται· καὶ νομίσας εἰς ἄδην καταφέρειν, ἐκδέβληται τοῦ ἄδου. Καὶ ἀπεδείχθη πᾶσιν, ὅτι οὐκ ἀσθενεῖα φύσεως τέθνηκεν ὁ Σωτὴρ, ἀλλὰ τὸν θάνατον εἰς ἀναίρεσιν ἐδίωξεν, ἵνα καταργήσῃ τοῦτον, «Καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντός τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας. Οὐ πολὺ γοῦν διέστη καὶ τὰς ὠδίνας ἔλυσε τοῦ ἄδου, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἠγείρε λέγων· «Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν»· αὐτὸς δέ ἐξανάστη καὶ κατέζησε τοῦ θανάτου, χλεύην αὐτοῦ τὴν τόλμαν ἠγησάμενος· ὡς καὶ ἐν ἕμνοις προανεφωνεῖτο, λέγοντος τοῦ Πνεύματος· «Ὁ κατοικῶν ἐν οὐρανοῖς ἐκγελάσεται αὐτούς, καὶ ὁ Κύριος ἐκμηκρηεῖ αὐτούς». Χλευάζεται γὰρ ἀληθῶς οὕτω παιχθεὶς, καὶ παρὰ γνώμην αὐτῷ τῶν πραγμάτων ἀποδάντων. Δίκην γὰρ τοῦ ζωῦφιου τοῦ καλουμένου σφηκός, προσβάλλοντος πέτρα, καὶ τῇ προσβολῇ μὴ βλάπτοντος, ἀλλὰ καὶ τὸ μέτρον μᾶλλον ἀπολλύοντος· οὕτω καὶ ὁ θάνατος ἐσφάλῃ πολὺ, προσβαλὼν τῇ ζωῇ, ἧτις ἐστὶν Χριστός· οὐ γὰρ ἠδυνήθη κρατῆσαι αὐτόν τῷ θανάτῳ, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ τὸ κέντρον ἀπόλεσεν· ὥστε καὶ οὐς πρότερον ἐφόβει τὸ κέντρον, νῦν αὐτοῦ κατακερτομεῖν καὶ λέγειν· «Ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; ποῦ σου, ἄδη, τὸ νίκος;»· καὶ πάλιν· «Κατέπιεν ὁ θάνατος ἰσχύσας;»· καὶ πάλιν· «Ἀφείλεν ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ ἀπὸ παντός προσώπου»

Μετάφραση

Ἐπεισε τοὺς Ἰουδαίους (ὁ διάβολος) νὰ ζητήσουν τὴν σφαγὴν του, καὶ ἐγένετο ἔτσι αὐτὸ πού δέν ἐπεριμένεν· ἐσφάγη δηλαδή ὄχι σέ ἄλλο σημεῖο ἀλλὰ στήν πλευρά, ἐκ τῆς ὁποίας ἔτρεξε νερό καὶ αἷμα, καὶ τοῦτο ἐγένετο ἔτσι, ὥστε, ἐπειδὴ προηγουμένως ἡ ἀγάπη ἦλθε διὰ τῆς γυναικός, ἡ ὁποία ἐπλάσθη ἐκ τῆς πλευρᾶς, ἔτσι καὶ τώρα διὰ τῆς πλευρᾶς τοῦ δευτέρου Ἀδάμ, νὰ δοθεῖ τὸ λύτρο καὶ τὸ καθαριστικὸ τῆς πρώτης πλευρᾶς, τὸ λύτρο μὲν διὰ τοῦ αἵματος, τὸ καθαριστικὸ δέ διὰ τοῦ ὕδατος. Καὶ αὐτὸ συνέβη στὸν διάβολο χωρὶς νὰ τὸ θέλει διότι τὸ θάνατο πού φοβόταν ἂν συνέβαινε αὐτόν τὸν θάνατο ἀπέθανεν ὁ Κύριος, καὶ ἐκεῖνος ἀπογυμνώθηκε. Καὶ ἐνῶ ἐνόμισεν ὅτι θά κρατῆσει τὸ Χριστὸ στὸν θάνατο, αὐτὸς μᾶλλον ἀποδείχθηκε νεκρός, καὶ ἐνῶ νόμιζε ὅτι παραμονεύει ἄνθρωπον, μὲ τίς ἐνεργειές του τὸν ἀπέδειξε Θεόν. Διότι μόλις ἀπέθανεν, ἢ μὲν κτίσις σκοτίσθηκε, τὸ δέ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐρράγησεν, ἢ γῆ σεισθήκε, καὶ οἱ πέτρες σχίσθησαν, οἱ στρατιῶτες δέ μαζί μὲ τοὺς φύλακες τῶν πυλῶν τοῦ Ἄδου κατετρόμαξαν. Ἀπ' αὐτὰ μπορεῖ κανεὶς νὰ καταλάβει ὅτι δέν ἐπρόκειτο πλέον περὶ ἀνθρώπου, ἀλλ' ὅτι ἦταν πραγματικὰ Θεὸς μὲ σῶμα, ὅπως ἔλεγαν καὶ αὐτοὶ πού ἔβλεπαν τὰ συμβαίνοντα. «Ἀληθινὰ αὐτός εἶναι Υἱὸς Θεοῦ». Διότι καὶ πολλὰ μνημεῖα ἄνοιξαν καὶ ἀναστήθηκαν οἱ νεκροὶ τῶν.

Ἡ κακία εἶναι πραγματικὰ τυφλή. Διότι ὁ διάβολος ἐνῶ νόμιζε πὼς θά σκοτώσει ἕναν, ἔχασε τὰ πάντα, καὶ ἐνῶ νόμιζε ὅτι θά κατεδάσει καὶ θά τὸν κλείσει στὸν Ἄδη, διώχθηκε αὐτὸς ἀπὸ τὸν Ἄδη. Καὶ ἀποδείχθηκε σέ ὄλους, ὅτι ὁ Σωτὴρ δέν πέθανε ἐξ αἰτίας φυσικῆς ἀδυναμίας, ἀλλὰ κατεδίωξε τὸ θάνατο γιὰ νὰ τὸν ἀφανίσει, «καὶ νὰ ἀπαλλάξει ὅσους, διὰ τὸν φόβον τοῦ θανάτου, ἔμεναν ὑποδουλωμένοι καθ' ὅλη τὴν διάρκεια τῆς ζωῆς των». Δέν χρειάστηκε λοιπὸν πολὺ διὰ νὰ ἀφανίσει τίς ὠδίνες τοῦ Ἄδου. Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ξύπνησε λέγοντας· «Σηκωθῆτε, φεύγουμε ἀπὸ ἐδῶ», αὐτὸς δέ ἀναστήθηκε καὶ ἔζησε μετὰ ἀπὸ τὸ θάνατο θεωρήσας τὴν αὐθάδεια του χλευαστικῆ, ὅπως προλεγόταν στοὺς ἕμνους, ὅπου λέγει τὸ Πνεῦμα· «Αὐτός πού κατοικεῖ στοὺς οὐρανοὺς θά τοὺς περιγελάσει καὶ ὁ Κύριος θά τοὺς περιγελάσει καὶ ὁ Κύριος θά τοὺς διασκορπίσει». Πραγματικὰ λοιπὸν χλευάζεται ὁ θάνατος, καὶ περιπαίζεται κατὰ τέτοιον τρόπο, διότι τὰ πράγματα εἶχαν ἀντίθετο ἀποτέλεσμα ἀπ' αὐτὸ πού ἐπεδίωκε. Διότι ὅπως ἐκεῖνο τὸ ζωάκι πού λέγεται σφηκα, ἐπιτίθεται στήν πέτρα καὶ μὲ τὴν ἐπίθεση αὐτὴ δέν βλάπτει τὴν πέτρα, ἀλλὰ μᾶλλον χάνει τὸ κεντρί, τὸ ἴδιο μεγάλο λάθος ἔκαμε καὶ ὁ θάνατος, μὲ τὸ νὰ ἐπιθεθεῖ κατὰ τῆς ζωῆς, ἡ ὁποία εἶναι ὁ Χριστός, διότι δέν μπόρεσε νὰ τὸν συκρατῆσει μὲ τὸ θάνατο, ἀλλὰ μᾶλλον ἔχασε καὶ τὸ κεντρί του, ὥστε καὶ ἐκεῖνο πού προηγουμένως φόβιζε τὸ κεντρί, τώρα νὰ τὸν χλευάζουν καὶ νὰ λέγουν· «Ποῦ εἶναι θάνατε, τώρα τὸ κεντρί σου; Ποῦ εἶναι, Ἄδη, ἡ νίκη σου;», καὶ πάλιν· «Ὁ θάνατος ἐγινε πολὺ δυνατός καὶ κατάπτε πολλούς», καὶ πάλιν· «Ὁ Θεὸς θά ἐξαλείψει κάθε δάκρυ ἀπὸ τὰ μάτια των».

* Μεγάλου Ἀθανασίου, Εἰς τὸ πάθος τοῦ Κυρίου καὶ εἰς τὸν Σταυρόν, ΕΠΕ 31, ἐκδ. Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, Θεσσαλονίκη 1977, σσ. 80-84.





ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ
ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
ΑΘΗΝΩΝ
1951



ΕΝΤΑ
Ελληνική Ροπή

Ό Σεβασμιώτατος με τό Δ.Σ. τοῦ Συλλόγου Θεσσαλῶν «Παναγία ἡ Ξενιά» (3/3).



Ό Σεβασμιώτατος με τήν χορωδία Παραδοσιακῆς Μουσικῆς τοῦ Μαξιμείου Πνευματικοῦ καί Πολιτιστικοῦ Κέντρου κατά τήν ἐκδήλωση τῆς 25ης Μαρτίου 2015.